

EDE CENTRUM

BEELDKWALITEITSPLAN
2021

EDE CENTRUM

BEELDKWALITEITPLAN

Voorwoord

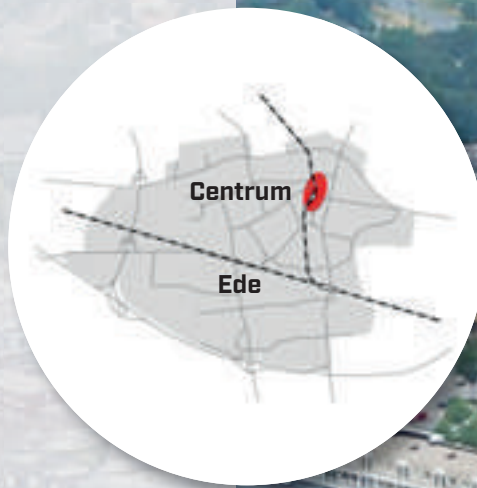
Het centrum van Ede is de voorbije jaren in hoog tempo veranderd. Als ik vijf jaar geleden over de lege Markt liep had ik het niet bepaald het idee: hier moet ik zijn. Het was een kale, tochtige boel. Nu is het een fijne plek geworden waar op mooie dagen kinderen spelen en we graag neerstrijken op één van de vele bankjes. En zo is op het vele plekken gegaan. Het centrum van Ede wordt Groen en Gastvrij.

Dit beeldkwaliteitsplan levert daar een belangrijke bijdrage aan. Het gaat op het eerste gezicht over gevels, rooilijnen en reclameborden. Maar dat is maar schijn. Dit plan gaat in essentie om wat een plek een fijne plek maakt, waar je graag wilt zijn. De voorbije jaren heeft de gemeente Ede daar veel aandacht aan besteed en we zien dat het werkt. Ede centrum wordt steeds meer het levendige centrum waar altijd wat te doen is. De plek waar het goed ondernemen, werken en wonen is. En de plek die groen is, prettig aanvoelt en waar je graag wilt zijn.

Dit beeldkwaliteitsplan beschrijft en laat zien hoe we ons centrum bij iedere ontwikkeling nog een beetje mooier en fijner kunnen maken. Kortom: een schat aan inspiratie!

wethouder Jan Pieter van der Schans

Colofon

Beeldkwaliteitsplan Ede Centrum
Gemeente Ede, programmteam
Levendig Centrum.
Versie 15 november 2021.

Disclaimer

Bij het samenstellen is de grootst mogelijke zorgvuldigheid nagestreefd. Toch kan de informatie in deze uitgave niet juist of onvolledig zijn. De gemeente Ede is hiervoor niet aansprakelijk. Als u van mening bent dat er beeldmateriaal is gebruikt waarover u het beeldrecht heeft, neem dan contact op met de gemeente Ede via postbus 9022, 6710 HK Ede.

Copyright

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen, in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt worden in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën of enig andere manier.

Hardheidsclausule

Indien de toepassing van dit beeldkwaliteitsplan kennelijk onredelijk en onbillijk uitpakt in individuele gevallen, kunnen het College van Burgemeester en Wethouders en de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit hiervan gemotiveerd afwijken. Daarbij moet worden aangetoond dat een bouw- en inrichtingsplan aantoonbaar een duidelijke meerwaarde heeft voor de ruimtelijke kwaliteit van de omgeving, bijvoorbeeld door een betere afstemming met de situaties in de omgeving of een uitzonderlijke goede architectuur.

Inhoud

6

Inleiding

8

1 Ontwikkeling van het centrum

13

2 Richtlijnen gebouwen

2.1	Deelgebied A: Het Oude Lint	14
2.2	Deelgebied B: Achterdoelen	18
2.3	Deelgebied C: Markt en Spoorzone	22
2.4	Deelgebied D: Kuiperplein	26
2.5	Deelgebied E: Solitaire/iconische gebouwen	30

32

3 Richtlijnen openbare ruimte

3.1	Ruimtelijk raamwerk	32
3.2	Ambitie voor de openbare ruimte	34
3.3	Groenstructuur	36
3.4	Vergroening	40
3.5	Verharding	44
3.6	Inrichtingselementen	48
3.7	Entreegebieden en afsluitingen	53
3.8	Verkeerselementen	55
3.9	[Reclame]uitingen los van bebouwing	56
3.10	Verlichting	56
3.11	Kunst	59

60

4 Straten en verblijfsplekken

4.1	Ambitie	60
4.2	Ontwerputgangspunten uitgevoerde straten en verblijfsplekken	61
	Marktplaats	62
	Grotestraat – Maandereind	64
	Achterdoelen	65
	Kuiperplein	66
	Telefoonweg	68
	De Stegen	69
	Doelenstraat e.o.	70
4.3	Ontwerputgangspunten nog uit te voeren straten en verblijfsplekken	71
	Nieuwe Stationsstraat	71
	Stadspark	72
	Museumplein	74
	Marktstraat en De Halte	76
	Bevrijdingsplein	77
	Maanderplein	78
	Arnhemseweg	79

Inleiding

In 2016 heeft de gemeente Ede samen met centrumpartners de toekomstvisie "Het verhaal van Ede Centrum: de koers naar 2030" opgesteld. Hierin wordt een Levendig Centrum beschreven dat *"...een plek is waar men graag en met trots werkt, winkelt, woont of uitgaat. De bezoeker beleeft er een gezellig dagje uit. De Edenaar gaat weer van Ede centrum houden en gaat er vaker naar toe"*.

We zijn nu ruim 5 jaar verder en al met al is de behoefte ontstaan om de visie van 2016 te evalueren, onderbelichte thema's te identificeren en waar nodig de visie bij te sturen. Daarbij hebben we de koers zoveel

--- Grens beeldkwaliteitsplan Ede Centrum
--- Grens bestemmingsplan Ede Centrum

**LEVENDIG
CENTRUM**

mogelijk aangehouden. In juni 2021 is de verrijkte visie 'Ede Centrum 2030: Groen en Gastvrij' vastgesteld door de gemeenteraad.

Het Beeldkwaliteitsplan voor Ede Centrum is in het verlengde daarvan geactualiseerd en het resultaat ligt voor u.

Het Beeldkwaliteitsplan Ede Centrum biedt richtlijnen voor de gebouwen en de openbare ruimte. De overkoepelende ruimtelijke visie is nu ondergebracht in de verrijkte visie. De drie kernwaarden "Dorps, Veluwe en Food" zijn nu uitgewerkt naar 4 ruimtelijke ontwikkelprincipes voor het centrum:

- 1. Het oude Lint als ruggengraat**
- 2. Landschappelijk verbinden**
- 3. Compact Centrum**
- 4. Ontmoetingsplekken**

Deze ontwikkelprincipes wijken substantieel af van het "Stedenbouwkundig Ruimtelijk Plan, Ede Centrum" van 1990. Sinds 2016 zijn we een andere koers ingeslagen: Ede centrum wordt groen, compact en functioneel divers in plaats van steenachtig, hoog stedelijk en gefocust op winkelen. Het fijnmazige en dorps karakter van Ede centrum wordt weer benadrukt. Er wordt anders dan in het plan van 1990 gekozen voor meer samenhang in de bebouwing met nadruk op de kleine en de middelgrote schaal. Hierin is de menselijke maat leidend. Programmatisch en ruimtelijk wordt gekozen voor een compact kernwinkelgebied met daaromheen verschillende sfeergebieden (Bospoort, Achterdoelen, Maandereind, Kuiperplein en Museumplein/Maanderplein) met elk een ander programmatisch accent. In de buitenranden van het centrum worden commerciële functies getransformeerd naar wonen of zorg of kantoor.

1 Ontwikkeling van het centrum

Ede aan de Veluwe

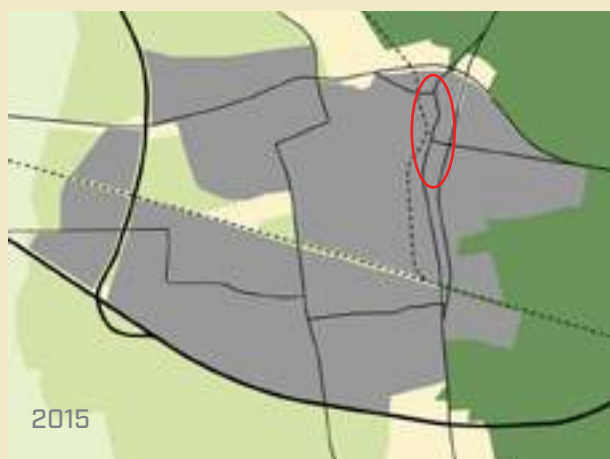
Ede ligt op de overgang van het Veluwe massief naar de Gelderse Vallei. De Grotestraat ligt precies op de overgang, parallel aan het massief. In het centrum is dit zichtbaar in het hoogteverschil en aan de rand begint het landschappelijke beeld van de Veluwe, zoals aan de Arnhemseweg en ter hoogte van de Trapakkers. In het centrum zelf is de Veluwe nauwelijks zichtbaar en voelbaar.

Een jonge stad

Ede was rond 1900 nog een dorp met 4.000 inwoners. In de tweede helft van de 20ste eeuw is Ede exponentieel gegroeid. De ligging centraal in Nederland, aan de A12 en de spoorlijn Amsterdam - Arnhem, met de Veluwe op fietsafstand, maakt Ede tot een aantrekkelijke vestigingsplaats. Deze groei had mede tot gevolg dat de oorspronkelijke kwaliteiten van het dorp zijn ondergesneeuwd. Het centrum kwam excentrisch te liggen door de aangroei van nieuwe wijken. De uitbreidingswijken kregen vaak hun eigen winkelcentrum en de noodzaak om naar het centrum te gaan werd daarmee voor de dagelijkse boodschappen minder groot.

Verspreiding van centrumfuncties

De ligging van de A12 en station Ede-Wageningen op afstand van het centrum en de kleine schaal van het dorpse lint heeft er voor gezorgd dat een aantal functies buiten het centrum zijn geplaatst, denk bijvoorbeeld aan de Pathé (bioscoop/congres) langs de A12. Ook grotere supermarkten kwamen op plekken met een goede autobereikbaarheid vanuit de wijken (in of nabij wijkcentra).

Stedelijke groei van Ede

Daarnaast is Ede een stad met een sterke christelijke traditie. De kerk in het centrum vormt nog steeds een belangrijk focuspunt en het daadwerkelijke hart. Uitgaansfuncties pasten niet bij deze traditie en zijn daarom in het verleden buiten het centrum geland. Dat is bijvoorbeeld nog steeds zichtbaar aan de positie van De Reehorst (hotel/congres). De functie van het centrum als compleet, gemengd stadscentrum is daardoor afgenomen, met als gevolg dat een relatief eenzijdig, op winkelen gericht, centrum is ontstaan.

De groeispurt van de jaren negentig

De Grotestraat en de (oude) Markt vormen van oudsher de ruggengraat van het centrum en deze lange lijnen lopen ook door het buitengebied in. Eind 20ste eeuw is het centrum uitgebreid. De Molenstraat werd belangrijker voor auto's en daarmee werd de Bospoort afgesneden van het centrum. De Markt kreeg een ondergrondse parkeergarage en werd een groot stening plein. De Achterdoelen vormde een grootschalige uitbreiding van het winkelareaal. Het centrum werd daarmee een krachtiger winkelcentrum, maar ook kwetsbaar voor veranderingen in de Retail. Met de opkomst van internetwinkelen staan de traditionele winkelcentra onder druk en zullen, ook in de toekomst, steeds meer winkels hun deuren sluiten. Dit leidt tot leegstand, met name aan de randen van het centrum.

Ontwikkelingen vanaf 2016

In de afgelopen 5 jaar zijn in het kader van het programma Levendig Centrum veel projecten uitgevoerd en activiteiten georganiseerd (circa 80).

Wat voor de bezoeker van Ede centrum het meest opvalt zijn de herinrichtingen van de openbare ruimte, die met prettige verblijfsplekken en vergroening bijdragen aan de belevingskwaliteit van het centrum. Daarbij springt het Marktpllein het meest in het oog, als veel geprezen en veel gebruikte ontmoetingsplek voor jong en oud.

Voor gevelverbetering (Maandereind 38)

Na gevelverbetering (Maandereind 38)

Ook de herinrichting van de Grotestraat en het Maandereind, waar nu 17 bomen groeien, en het Kuiperplein kunnen op veel goodwill rekenen. In de komende jaren zullen deze verbeteringen worden uitgerold naar bijna alle straten, stegen en pleinen. Zo heeft Ede centrum straks op alle plekken een prettig en groen verblijfsklimaat.

Historische situatie (Maandereind 36)

Voor gevelverbetering (Maandereind 36)

Na gevelverbetering (Maandereind 36)

Historische situatie (Grotestraat 12)

Voor gevelverbetering (Grotestraat 12)

Na gevelverbetering (Grotestraat 12)

Gestimuleerd door het Gevelverbeteringsfonds zijn ruim 10 gevels verbeterd. De gevelverbeteringen krijgen de hoogste waarderingcijfers van de Edenaren en zijn zo zichtbare en waardevolle bijdragen aan de aantrekkelijkheid van het centrum. Ook zijn de Oude Kerk en de toren van mooie, moderne, energiezuinige verlichting voorzien.

Begin 2019 is een nieuw bestemmingsplan vastgesteld voor Ede centrum waarbij ook een planologisch kader is gemaakt voor een compact centrum. Het bijbehorende en breed gedragen Beeldkwaliteitsplan geeft randvoorwaarden voor de kwaliteitsverbetering van gebouwen en openbare ruimte.

Naast de ruimtelijke projecten is de levendigheid vergroot door tal van activiteiten en evenementen, zoals de Heideweek, het straattheaterfestival Zomerbries, het Pop-up festival, het kunstfestival Art & Food, Cinema in het park,

Statues by night, Friends on Ice, Ede Culinaire, het Lichtjesfestival, etc.

In samenwerking met de SBE is er gewerkt aan versterking van het ondernemersklimaat. Onder meer door professionalisering van www.edecentrum.nl, de pilot verlichte regeldruk en de inzet van een binnenstadsmakelaar. Naar aanleiding van Corona werd in 2020 de samenwerking verder geïntensiveerd. Onder andere door verruiming van terrassen en de inzet van city hosts.

Resultaten op het gebied van duurzaamheid zijn behaald met vergroening en klimaatadaptatie. De aanleg van boombunkers in het historische lint om het planten van 17 volwaardige iepen mogelijk te maken, de overtuinen op de Markt, de brede groenrand om het Kuiperplein en aanleg van gevelgroen en geveltuinen samen met ondernemers zijn enkele voorbeelden van concrete maatregelen.

2 Richtlijnen gebouwen

In Ede Centrum zijn, door de historisch gegroeide situatie verschillende gebieden ontstaan met onderscheidende bebouwingstypen. In dit beeldkwaliteitsplan worden de volgende vijf deelgebieden aangeduid:

- A. Het Oude Lint**
- B. Achterdoelen**
- C. Markt en Spoorzone**
- D. Kuiperplein**
- E. Solitaire/iconische gebouwen**

Voor deze gebieden zijn regels geformuleerd die betrekking hebben op de volgende aspecten:

- Plaatsing op het perceel
- Massa en vorm
- Detaillering, materiaal- en kleurgebruik
- Gevelreclame
- Overige bouwkundige elementen

Deze regels vormen tevens het toetsingskader voor de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit (CRK).

2.1 Deelgebied A: Het Oude Lint

De Grotestraat en het Maandereind vormen de ruggengraat van het centrum. De Grotestraat is grotendeels opgebouwd uit oude panden met historische kwaliteiten. Ieder pand heeft zijn eigen unieke en individuele uitstraling, maar past binnen de gevelwand als geheel. De smalle, open ruimtes en/of laagbouw tussen de afzonderlijke panden is karakteristiek voor deze zone. Bij nieuwbouw wordt de kleine schaal van het lint nagestreefd.

Plaatsing op het perceel

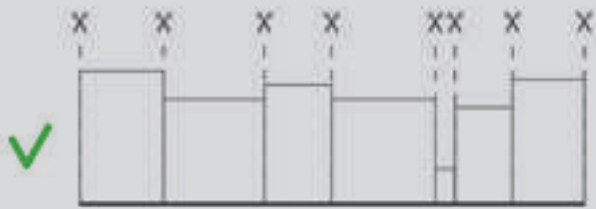
- A1 Fijnmazige parcellering. Eventuele open ruimtes tussen de panden behouden dan wel herstellen;
- A2 Bebouwing is georiënteerd op het openbaar gebied c.q. de straten;
- A3 Bebouwing sluit aan op het (maaiveld-) niveau van de openbare ruimte;
- A4 Bebouwing die grenst aan het openbaar gebied heeft een representatieve gevel;
- A5 Bestaande rooilijnen respecteren.

Massa en vorm

- A6 Voor de maximale bouw-, goothoogte en bouwdiepte bij (ver)nieuwbouw is de bestaande situatie uitgangspunt;

- A7 Bij (vervangende) nieuwbouw, verbouwingen of gevelverbetering aansluiten op de historie en karakteristiek van de omgeving, zoals de (verspringende) proporties en maatverhoudingen van verdiepingen, goothoogten, gevels en dakbeëindiging;
- A8 Ieder pand heeft een eigen uniek en individueel karakter, maar is passend binnen de gevelwand als geheel;
- A9 Gevels dienen een positieve bijdrage te leveren aan het straatbeeld.
- A10 Het toepassen van ondergeschikte architectonische verbijzonderingen en plasticiteit is gewenst, mits het bijdraagt aan een evenwichtige compositie van de

Fijnmazige parcellering (A1)

Bestaande rooilijnen respecteren (A5)

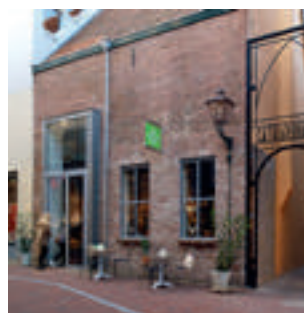

Panden staan met de gevel op de grond (A12)

A11 gevel;
(Hoogte)Accenten door ondergeschikte architectonische verbijzonderingen zijn alleen toegestaan op zeer specifieke plekken in de stedenbouwkundige structuur, zoals zichtlijnen, pleinen en/

of als onderdeel van gebouwen met een bijzondere functie;
A12 Het pand is de ruimtelijke eenheid. Ook indien de activiteit/functie meerdere panden beslaat, zijn de panden individueel herkenbaar;

- A13 Panden staan met de gevel op de grond, waarbij plint, middenstuk en dakbeëindiging een samenhangende eenheid vormen;
- A14 Hoekpanden zijn als ruimtelijke eenheid herkenbaar: de voor- en zijgevels zijn in de architectonische uitwerking samenhangend;
- A15 Luifels en overkappingen zijn in principe niet toegestaan. Alleen bij een horeca-functie zou een uitzondering gemaakt worden om - onder randvoorwaarden - mee te werken.

Detailering, materiaal- en kleurgebruik

- A16 De architectonische uitwerking en detailering zijn zorgvuldig en evenwichtig;
- A17 Oorspronkelijke detaileringen behouden, herstellen dan wel terugbrengen;
- A18 De gevelbeëindiging levert een positieve bijdrage aan het silhouet van de straat;
- A19 De gevelbeëindiging is verzorgd en garticuleerd. Het beëindigen met een smalle daktrim is niet toegestaan;
- A20 Materialen en kleuren zijn ingetogen en in hoofdzaak gebaseerd op natuurlijke materialen als hout, baksteen en natuursteen;
- A21 Er moet een evenwicht zijn tussen de kleurstelling en materiaalgebruik van het afzonderlijke pand en de straatwand als geheel. Het kleurgebruik aan de buitenzijde is in principe terughoudend. Bij schilderwerk van historische panden wordt het oorspronkelijk kleurgebruik aanbevolen.

Gevelreclame

- A22 Gevelreclame is alleen toegestaan bij panden met een winkel-, kantoor- of bedrijfsfunctie;
- A23 Gevelreclame dient verband te houden met de diensten of producten welke in het pand plaatsvinden of worden verkocht;
- A24 Gevelreclame is ondergeschikt aan de architectuur;

- A25 Gevelreclame dient beperkt te blijven tot de eerste bouwlaag en mag niet op de (woon)verdieping worden aangebracht;
- A26 Per pand zijn maximaal twee reclame-uitingen op/aan de gevel toegestaan. Maximaal één evenwijdig aan de gevel in de vorm van losse, open letters en maximaal één haaks op de gevel in de vorm van een bord (maximaal 0,8 vierkante meter). De haakse reclame-uiting, inclusief ophanging, mag niet verder dan 0,9 meter uit de gevel komen;
- A27 Digitale reclame achter de gevel, alleen tussen 9:00 en 21:00 en met een lichtsterkte die voldoet aan de richtlijn Licht-hinder van de Nederlandse Stichting voor Verlichtingskunde (NSVV);
- A28 Etalages en ramen zijn (overwegend) open en eventuele dichte vlakken (maximaal 40% verminderde doorzicht) moeten op minstens 0,75 meter achter het raamvlak worden geplaatst. Dichtplakken (tijdelijk) is toegestaan mits maximaal 40% van het glasoppervlak en niet op ooghoogte (doorkijk houden).

Overige bouwkundige elementen

- A29 **Rolluiken:**
  - Geheel gesloten rolluiken aan vensters, puien, doorgangen en dergelijke zijn niet toegestaan;
  - Een rolluik dient een minimale openheid (doorkijk) te hebben van 75% in een goede verhouding verspreid over het rolluik/hekwerk. Rolluiken voor etalages van juwelierszaken dienen een openheid te hebben van minimaal 50%;
  - De vorm, structuur en kleur van het toe te passen materiaal moet passen bij de gevel.
- A30 **Zonwering of markies:**
  - Een zonwering of markies is toegestaan, mits deze niet een doorlopende lengte heeft die de gevel in tweeën knipt;
  - Deze een direct relatie heeft met de gevelopening(en);

Gevelreclame is ondergeschikt aan de architectuur (A24)

- Deze maximaal 1.50 meter over de straat uitvallen; deze zijn aangebracht op minimaal 2.30 meter boven het maaiveld;
- Deze ondergeschikt zijn aan de architectuur van het pand;
- De bijbehorende constructie zo onopvallend mogelijk zijn (bij voorkeur geïntegreerd).

- Bij een plat dak mogen de zonnepanelen niet zichtbaar zijn vanaf de straat. Bijvoorbeeld door toepassing van een borstwering.

A31 Zonnepanelen en -collectoren:

Zonnepanelen op bestaande daken zijn veelal vergunningsvrij en als gemeente Ede stimuleren wij het opwekken van duurzame energie. Toch hebben zonnepanelen veel invloed op het uiterlijk van de bebouwing, vandaar deze richtlijnen:

- De zonnepanelen moeten zoveel mogelijk dezelfde kleur hebben als de dakpannen;
- De bovenkant van de zonnepanelen moeten in hetzelfde vlak liggen als de boven-

A32 Installaties:

In het functioneren van een gebouw spelen installaties voor bijvoorbeeld verlichting, luchtbehandeling, koeling, verwarming en telecommunicatie een grote rol. De invloed van installaties op het gevelbeeld wordt dikwijls onderschat en installaties worden onvoldoende meegenomen in het ontwerp. Installaties dienen deel uit te maken van het ontwerp en zo veel mogelijk inpandig te worden opgelost. Eventuele installaties op het dak worden uit het zicht van de openbare weg geplaatst.

Zonnepanelen gecombineerd met sedum

Fraai geïntegreerde zonnepanelen

2.2 Deelgebied B: Achterdoelen

De Achterdoelen is in de jaren '00 gerealiseerd als uitbreiding van het winkelcentrum en bood ruimte aan grote winkels zoals de V&D en Albert Heijn. In architectuur en sfeer komt dit sterk tot uiting. Uitzondering hierop zijn de gevels ten westen van de Doelenstraat waar in schaal en maat van de bebouwing aansluiting is gezocht met de Grotestraat. Mocht in dit deelgebied sprake zijn van nieuwbouw of vervanging, dan zal er aangesloten worden aan de zogenaamde middelgrote schaal. De middelgrote schaal kan gezien worden als een opschaling van de kleine schaal. De gevel heeft ook hier een geleiding in hoogte, breedte en diepte, die refereert aan de menselijke maat.

Plaatsing op het perceel

- B1 Middelgrote panden met een geparcelleerde gevelwand (menselijke maat);
- B2 Bebouwing is georiënteerd op het openbaar gebied c.q. de straten;
- B3 Bebouwing sluit aan op het (maaiveld-) niveau van de openbare ruimte;

- B4 Bebouwing die grenst aan het openbaar gebied heeft een representatieve gevel;
- B5 Bestaande rooilijnen respecteren.

Massa en vorm

- B6 Voor de maximale bouw-, goothoogte en bouwdiepte bij (ver)nieuwbouw is aan-

Geparcelleerde gevelwand (B1)

Bestaande rooilijnen respecteren (B5)

Het pand is de ruimtelijke eenheid (B13)

sluiting bij de middelgrote schaal het uitgangspunt;

- B7 De bebouwing is tussen de 3 en 5 bouwlagen en bestaat uit een drie deling: plint, romp, dak(laag);
- B8 Ieder pand heeft een eigen uniek en individueel karakter, maar is passend binnen de gevelwand als geheel;
- B9 Gevels dienen een positieve bijdrage te leveren aan het straatbeeld;
- B10 Het toepassen van ondergeschikte architectonische verbijzonderingen en plasticiteit is gewenst, mits het bijdraagt aan een evenwichtige compositie van de gevel;
- B11 De gevelwand sluit aan bij de menselijke maat;
- B12 (Hoogte)Accenten door ondergeschikte architectonische verbijzonderingen zijn alleen toegestaan op zeer specifieke plekken in de stedenbouwkundige structuur, zoals zichtlijnen, pleinen en/of als onderdeel van gebouwen met een bijzondere functie;
- B13 Het pand is de ruimtelijke eenheid. Ook indien de activiteit meerdere panden beslaat, zijn de panden individueel herkenbaar;
- B14 Panden staan met de gevel op de grond;
- B15 Hoekpanden zijn als ruimtelijke eenheid herkenbaar: de voor en zijgevels zijn in de architectonische uitwerking samenhangend;
- B16 Luifels en overkappingen zijn in principe niet toegestaan. Alleen bij een horecafunctie zou een uitzondering gemaakt worden om - onder randvoorwaarden - mee te werken.

Detailering, materiaal- en kleurgebruik

- B17 De architectonische uitwerking en detailering zijn zorgvuldig en evenwichtig;
- B18 De gevelbeëindiging levert een positieve positieve bijdrage aan het silhouet van de straat;
- B19 De gevelbeëindiging is verzorgd en gearticuleerd;
- B20 Materialen en kleuren zijn ingetogen en in hoofdzaak gebaseerd op natuurlijke materialen als hout, baksteen en natuursteen.

Gevelreclame

- B21 Gevelreclame is alleen toegestaan bij panden met een winkel-, kantoor- of bedrijfsfunctie;
- B22 Gevelreclame dient verband te houden met de diensten of producten welke in het pand plaatsvinden of worden verkocht;
- B23 Gevelreclame is ondergeschikt aan de architectuur;
- B24 Gevelreclame dient beperkt te blijven tot de eerste bouwlaag en mag niet op de (woon)verdieping worden aangebracht;
- B25 Per pand zijn maximaal twee reclame-uitingen op/aan de gevel toegestaan. Maximaal één evenwijdig aan de gevel in de vorm van losse, open letters en maximaal één haaks op de gevel in de vorm van een bord (maximaal 0,8 vierkante meter). De haakse reclame-uiting, inclusief ophanging, mag niet verder dan 0,9 meter uit de gevel komen;
- B26 Digitale reclame achter de gevel, alleen tussen 9:00 en 21:00 en met een lichtsterkte die voldoet aan de richtlijn Lichthinder van de Nederlandse Stichting voor Verlichtingskunde (NSVV);
- B27 Etalages en ramen zijn (overwegend) open en eventuele dichte vlakken (maximaal 40% verminderde doorzicht) moeten op minstens 0,75 meter achter het raamvlak worden geplaatst. Dichtplakken (tijdelijk) is toegestaan mits maximaal 40% van het glasoppervlak en niet op ooghoogte (doorkijk houden).

Overige bouwkundige elementen

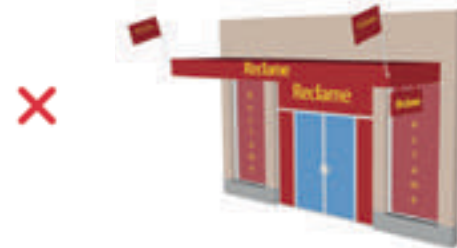
B28 Rolluiken:

- Geheel gesloten rolluiken aan vensters, puien, doorgangen en dergelijke zijn niet toegestaan;
- Een rolluik dient een minimale openheid (doorkijk) te hebben van 75% in een goede verhouding verspreid over het rolluik/hekwerk. Rolluiken voor etalages van juwelierszaken dienen een openheid te hebben van minimaal 50%;
- De vorm, structuur en kleur van het toe te passen materiaal moet passen bij de gevel.

Gevelreclame is ondergeschikt aan de architectuur (B23)

B29 Zonwering of markies:

Een zonwering of markies is toegestaan, mits deze niet een doorlopende lengte heeft die de gevel in tweeën knipt;

- Deze een direct relatie heeft met de gevelopening(en); deze maximaal 1.50 meter over de straat uitvallen;
- Deze zijn aangebracht op minimaal 2.30 meter boven het maaiveld;
- Deze ondergeschikt zijn aan de architectuur van het pand;
- De bijbehorende constructie zo onopvallend mogelijk zijn (bij voorkeur geïntegreerd).

- De zonnepanelen moeten zoveel mogelijk dezelfde kleur hebben als de dakpannen;
- De bovenkant van de zonnepanelen moeten in hetzelfde vlak liggen als de bovenkant van de pannen (geïntegreerd);
- Bij een plat dak mogen de zonnepanelen niet zichtbaar zijn vanaf de straat. Bijvoorbeeld door toepassing van een borstwering.

B30 Zonnepanelen en -collectoren:

Zonnepanelen op bestaande daken zijn veelal vergunningsvrij en als gemeente Ede stimuleren wij het opwekken van duurzame energie. Toch hebben zonnepanelen veel invloed op het uiterlijk van de bebouwing, vandaar deze richtlijnen:

B31 Installaties:

In het functioneren van een gebouw spelen installaties voor bijvoorbeeld verlichting, luchtbehandeling, koeling, verwarming en telecommunicatie een grote rol. De invloed van installaties op het gevelbeeld wordt dikwijls onderschat en installaties worden onvoldoende meegenomen in het ontwerp. Installaties dienen deel uit te maken van het ontwerp en zo veel mogelijk inpandig te worden opgelost. Eventuele installaties op het dak worden uit het zicht van de openbare weg geplaatst.

Zonnepanelen gecombineerd met sedum

Fraai geïntegreerde zonnepanelen

2.3 Deelgebied C: Markt en Spoorzone

De Markt en Spoorzone zijn wat betreft parcellering relatief groot-schalig als begeleiding van de spoorlijn en door de aanwezigheid van een aantal grote winkels met laad- en los dokken. Uitzondering hierop is de bebouwing aan het Museumplein, want deze maakt vanwege de dorpse sfeer onderdeel uit van Deelgebied A. Vanwege de logistieke bewegingen en dat er soms achterkanten van winkels naar de openbare ruimte liggen, moet extra aandacht worden besteed op de uitstraling van de plinten en de gebouwen.

Plaatsing op het perceel

- C1 Middelgrote panden met een geparcelleerde gevelwand (menselijke maat);
- C2 Bebouwing is georiënteerd op het openbaar gebied c.q. de straten;
- C3 Bebouwing sluit aan op het (maaiveld-) niveau van de openbare ruimte;
- C4 Bij terugliggende panden gaat de voorkeur uit naar aansluitende bestrating tussen erf en straat, zonder erfafscheiding. Eventuele erfafscheiding wordt zorgvuldig vormgegeven met speciale aandacht voor groen;
- C5 Bestaande rooilijnen respecteren, maar kunnen worden aangepast, mits de bebouwing daardoor beter aansluit op de omgeving.

Massa en vorm

- C6 Voor de maximale bouw-, goothoogte en bouwdiepte bij (ver)nieuwbouw is aansluiting bij de schaal het uitgangspunt;
- C7 De bebouwing is tussen de 3 en 5 bouwlagen en bestaat uit een drie deling: plint, romp, dak(laag);
- C8 De gevelwand sluit aan bij de menselijke maat;
- C9 Er is speciale aandacht voor de hoeken in aansluiting op de Markt en het Museumplein. Hier wordt de overgang van de midden schaal naar de dorpse schaal vormgegeven;
- C10 Hoogteaccenten door ondergeschikte

architectonische verbijzonderingen zijn alleen toegestaan op zeer specifieke plekken in de stedenbouwkundige structuur, zoals zichtlijnen, pleinen en/of voor gebouwen met een bijzondere functie;

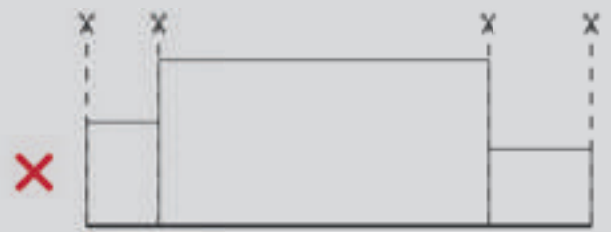
- C11 Het pand is de ruimtelijke eenheid. Ook indien de activiteit meerdere panden beslaat, zijn de panden individueel herkenbaar;
- C12 Panden staan met de gevel op de grond;
- C13 Laad- en losdokken worden zorgvuldig ingepast;
- C14 Luifels en overkappingen zijn in principe niet toegestaan. Alleen bij een horeca-functie zou een uitzondering gemaakt worden om - onder randvoorwaarden - mee te werken.
- C15 Alleen aan het Museumplein mag een 'winterterras' (glas- of doekvariant) worden gerealiseerd (zie pagina 25 voor ontwerpeisen).

Detailering, materiaal- en kleurgebruik

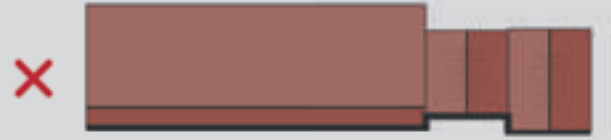
- C16 De architectonische uitwerking en detailering zijn zorgvuldig en evenwichtig;
- C17 De gevelbeëindiging levert een positieve bijdrage aan het silhouet van de straat;
- C18 De gevelbeëindiging is verzorgd en gearticuleerd;
- C19 Materialen en kleuren zijn ingetogen en in hoofdzaak gebaseerd op natuurlijke materialen als hout, baksteen en natuursteen.

Geparcelleerde gevelwand met grote panden (C1)

Bestaande rooilijnen respecteren (C5)

Het pand is de ruimtelijke eenheid (C11)

Gevelreclame

- C20 Gevelreclame is alleen toegestaan bij panden met een winkel-, kantoor- of bedrijfsfunctie;
- C21 Gevelreclame dient verband te houden met de diensten of producten welke in het pand plaatsvinden of worden verkocht;
- C22 Gevelreclame is ondergeschikt aan de architectuur;
- C23 Gevelreclame dient beperkt te blijven tot de eerste bouwlaag en mag niet op de (woon)verdieping worden aangebracht;
- C24 Per pand zijn maximaal twee reclame-uitingen op/aan de gevel toegestaan.

- Maximaal één evenwijdig aan de gevel in de vorm van losse, open letters en maximaal één haaks op de gevel in de vorm van een bord (maximaal 0,8 vierkante meter). De haakse reclame-uiting, inclusief ophanging, mag niet verder dan 0,9 meter uit de gevel komen;
- C25 Digitale reclame achter de gevel, alleen tussen 9:00 en 21:00 en met een lichtsterkte die voldoet aan de richtlijn Lichthinder van de Nederlandse Stichting voor Verlichtingskunde (NSVV);
- C26 Etalages en ramen zijn (overwegend) open en eventuele dichte vlakken

Gevelreclame is ondergeschikt aan de architectuur (C22)

(maximaal 40% verminderde doorzicht) moeten op minstens 0,75 meter achter het raamvlak worden geplaatst. Dichtplakken (tijdelijk) is toegestaan mits maximaal 40% van het glasoppervlak en niet op ooghoogte (doorkijk houden).

Overige bouwkundige elementen

C27 Rolluiken:

- Geheel gesloten rolluiken aan vensters, puin, doorgangen en dergelijke zijn niet toegestaan;
- Een rolluik dient een minimale openheid (doorkijk) te hebben van 75% in een goede verhouding verspreid over het rolluik/hekwerk. Rolluiken voor etalages van juwelierszaken dienen een openheid te hebben van minimaal 50%;
- De vorm, structuur en kleur van het toe te passen materiaal moet passen bij de gevel.

C28 Zonwering of markies:

- Een zonwering of markies is toegestaan, mits deze niet een doorlopende lengte heeft die de gevel in tweeën knipt;
- Deze een direct relatie heeft met de gevelopening(en);
- Deze maximaal 1.50 meter over de straat uitvallen;
- Deze zijn aangebracht op minimaal 2.30 meter boven het maaiveld; deze ondergeschikt zijn aan de architectuur van het pand;
- De bijbehorende constructie zo onopvallend mogelijk zijn (bij voorkeur geïntegreerd).

C29 Zonnepanelen en -collectoren:

Zonnepanelen op bestaande daken zijn veelal vergunningsvrij en als gemeente Ede stimuleren wij het opwekken van duurzame energie. Toch hebben zonnepanelen veel

invloed op het uiterlijk van de bebouwing, vandaar deze richtlijnen:

- De zonnepanelen moeten zoveel mogelijk dezelfde kleur hebben als de dakpannen;
- De bovenkant van de zonnepanelen moeten in hetzelfde vlak liggen als de bovenkant van de pannen (geïntegreerd);
- Bij een plat dak mogen de zonnepanelen niet zichtbaar zijn vanaf de straat. Bijvoorbeeld door toepassing van een borstwering.

C30 **Installaties:**

In het functioneren van een gebouw spelen installaties voor bijvoorbeeld verlichting, luchtbehandeling, koeling, verwarming en telecommunicatie een grote rol. De invloed van installaties op het gevelbeeld wordt dikwijls onderschat en installaties worden onvoldoende meegenomen in het ontwerp. Installaties dienen deel uit te maken van het ontwerp en zo veel mogelijk inpandig te worden opgelost. Eventuele installaties op het dak worden uit het zicht van de openbare weg geplaatst.

Zonnepanelen gecombineerd met sedum

Fraai geïntegreerde zonnepanelen

Ontwerpeisen winterterras (glas)

Museumplein

- Het winterterras heeft een exacte diepte van 3,75 meter (exclusief dakoverstek).
- Het winterterras heeft aan de voorzijde een glazen dakoverstek van 0,4 meter.
- Het winterterras sluit in principe aan op een hoogte van 3,45 meter aan op de gevel (bovenkant constructie). Adressen Museumplein 20 cm lager i.v.m. bestaande bebouwing (3,25 meter).
- Het winterterras heeft aan de voorzijde een hoogte van 2,45 meter (onderkant goot).
- Aan weerszijde van de gevel (architectonische eenheid) wordt min. 0,35 meter vrijgehouden.
- Het winterterras wordt uitgevoerd in transparant/natuurlijk glas, waarbij de boven- en voorzijde opengeschoven kunnen worden.
- Het glazen paneel van het schuifdak heeft een minimale breedte van 1 meter.
- De zijkant van het winterterras bestaat uit vaste glazen panelen, zonder verticale stijlen/profielen.
- Het winterterras heeft een ranke constructie en wordt uitgevoerd in RAL-kleur 7022.
- Het zonnescherm zit onder de dakconstructie.
- De rails van de glazen panelen wordt weggewerkt in het straatwerk (geen drempel).
- De straatklinker loopt door en fungeert als vloer.

Ontwerpeisen winterterras (doek)

Museumplein

- Een 'pergolaconstructie' met maximaal 3 staanders tegen de bestaande overkapping.
- De staanders staan in één lijn (gelijk aan de gerealiseerde constructie bij Café Premier).
- Bovenzijde betreft een uitrolbaar zonnescherm.
- Ranke pergolaconstructie in RAL-kleur 7022.
- Als het vanuit brand- en veiligheidsoverwegingen mogelijk is mag maximaal de helft van de voorzijde worden afgesloten met een grotendeels transparant doek/screen in rails tussen twee staanders na een uitvoerige selectieronde, door tot de finale van de Verkiezing Beste Binnenstad in de categorie Middelgrote Binnensteden.

2.4 Deelgebied D: Kuiperplein

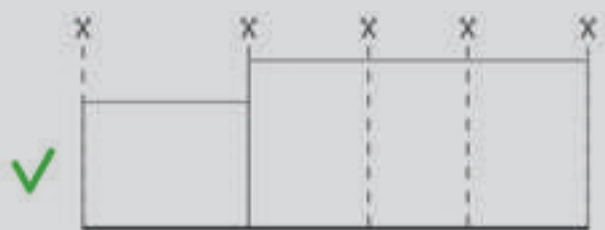
De bebouwing rondom het Kuiperplein is evenals de Achterdoelen relatief nieuw. De panden sluiten aan bij de grote maat van het plein. Aan het noordelijk deel van het plein ligt de Brouwerstraat, een belangrijke aanloopstraat naar het centrum. Met actieve plinten en de uitbreiding van de weekmarkt in deze straat, draagt het bij aan de menselijke maat en levendigheid van het centrum. Aan de andere wanden is de schaal, programmering en uitstraling wisselend (middelgrote tot grote schaal). Bij eventuele vernieuwing zal veel aandacht uit moeten gaan naar architectonische kwaliteit, parcellering en actieve plinten.

Plaatsing op het perceel

- D1 Middelgrote of grote panden met een geparcelleerde gevelwand (menselijke maat);
- D2 Bebouwing is georiënteerd op het openbaar gebied c.q. de straten;
- D3 Bebouwing sluit aan op het (maaiveld-) niveau van de openbare ruimte;
- D4 Bebouwing die grenst aan het openbaar gebied heeft een representatieve gevel;
- D5 Bestaande rooilijnen respecteren, maar kunnen worden aangepast, mits de bebouwing daardoor beter aansluit op de omgeving.

Massa en vorm

- D6 Voor de maximale bouw-, goothoogte en bouwdiepte bij (ver)nieuwbouw, verbouwingen of gevelverbetering is aansluiting bij de midden schaal het uitgangspunt;
- D7 Er is speciale aandacht voor de noordelijke wand: hier wordt de overgang naar de Markt vormgegeven;
- D8 De bebouwing is tussen de 4 en 6 bouwlagen. Aan de oost- en zuidzijde van het plein kan deze worden verhoogd naar 5 – 6 bouwlagen;
- D9 De gevelwand sluit aan bij de menselijke maat;

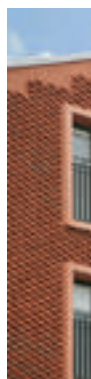
Geparcelleerde gevelwand met grote panden (D1)

Bestaande rooilijnen respecteren (D5)

Het pand is de ruimtelijke eenheid (D11)

Gevelreclame is ondergeschikt aan de architectuur (D20)

- D10 (Hoogte)accenten door ondergeschikte architectonische verbijzonderingen zijn alleen toegestaan op zeer specifieke plekken in de stedenbouwkundige structuur, zoals zichtlijnen, pleinen en/of voor gebouwen met een bijzondere functie;
- D11 Het pand is de ruimtelijke eenheid. Ook indien de activiteit meerdere panden beslaat, zijn de panden individueel herkenbaar;
- D12 Panden staan met de gevel op de grond. Laad- en losdokken worden zorgvuldig ingepast;

- D13 Luifels en overkappingen zijn in principe niet toegestaan. Alleen bij een horecafunctie zou een uitzondering gemaakt worden om - onder randvoorwaarden - mee te werken.

Detailtering, materiaal- en kleurgebruik

- D14 De architectonische uitwerking en detailtering zijn zorgvuldig en evenwichtig;
- D15 De gevelbeëindiging levert een positieve bijdrage aan het silhouet van de straat;
- D16 De gevelbeëindiging is verzorgd en gearticuleerd;
- D17 Materialen en kleuren zijn ingetogen en in hoofdzaak gebaseerd op natuurlijke materialen als hout, baksteen en natuursteen.

Gevelreclame

- D18 Gevelreclame is alleen toegestaan bij panden met een winkel-, kantoor- of bedrijfsfunctie;
- D19 Gevelreclame dient verband te houden met de diensten of producten welke in het pand plaatsvinden of worden verkocht;
- D20 Gevelreclame is ondergeschikt aan de architectuur;
- D21 Gevelreclame dient beperkt te blijven tot de eerste bouwlaag en mag niet op de (woon)verdieping worden aangebracht;
- D22 Per pand zijn maximaal twee reclame-uitingen op/aan de gevel toegestaan. Maximaal één evenwijdig aan de gevel in de vorm van losse, open letters en maximaal één haaks op de gevel in de vorm van een bord (maximaal 0,8 vierkante meter). De haakse reclame-uiting, inclusief ophanging, mag niet verder dan 0,9 meter uit de gevel komen;

D23 Digitale reclame achter de gevel, alleen tussen 9:00 en 21:00 en met een lichtsterkte die voldoet aan de richtlijn Licht-hinder van de Nederlandse Stichting voor Verlichtingskunde (NSVV);

D24 Etalages en ramen zijn (overwegend) open en eventuele dichte vlakken (maximaal 40% verminderde doorzicht) moeten op minstens 0,75 meter achter het raamvlak worden geplaatst. Dichtplakken (tijdelijk) is toegestaan mits maximaal 40% van het glasoppervlak en niet op ooghoogte (doorkijk houden).

Overige bouwkundige elementen

D25 **Rolluiken:**

- Geheel gesloten rolluiken aan vensters, puien, doorgangen en dergelijke zijn niet toegestaan;
- Een rolluik dient een minimale openheid (doorkijk) te hebben van 75% in een goede verhouding verspreid over het rolluik/hekwerk. Rolluiken voor etalages van juwelierszaken dienen een openheid te hebben van minimaal 50%;
- De vorm, structuur en kleur van het toe te passen materiaal moet passen bij de gevel.

D26 **Zonwering of markies:**

- Een zonwering of markies is toegestaan, mits deze niet een doorlopende lengte heeft die de gevel in tweeën knipt;
- Deze een direct relatie heeft met de gevelopening(en);
- Deze maximaal 1.50 meter over de straat uitvallen; deze zijn aangebracht op minimaal 2.30 meter boven het maaiveld;
- Deze ondergeschikt zijn aan de architectuur van het pand;

Zonnepanelen gecombineerd met sedum

Fraai geïntegreerde zonnepanelen

- De bijbehorende constructie zo onopvallend mogelijk zijn (bij voorkeur geïntegreerd).

D27 **Zonnepanelen en -collectoren:**

Zonnepanelen op bestaande daken zijn veelal vergunningsvrij en als gemeente Ede stimuleren wij het opwekken van duurzame energie. Toch hebben zonnepanelen veel invloed op het uiterlijk van de bebouwing, vandaar deze richtlijnen:

- De zonnepanelen moeten zoveel mogelijk dezelfde kleur hebben als de dakpannen;
- De bovenkant van de zonnepanelen moeten in hetzelfde vlak liggen als de bovenkant van de pannen (geïntegreerd);
- Bij een plat dak mogen de zonnepanelen niet zichtbaar zijn vanaf de straat. Bijvoorbeeld door toepassing van een borstwering.

D28 **Installaties:**

In het functioneren van een gebouw spelen installaties voor bijvoorbeeld verlichting, luchtbehandeling, koeling, verwarming en telecommunicatie een grote rol. De invloed van installaties op het gevelbeeld wordt dikwijls onderschat en installaties worden onvoldoende meegenomen in het ontwerp. Installaties dienen deel uit te maken van het ontwerp en zo veel mogelijk in pandig te worden opgelost. Eventuele installaties op het dak worden uit het zicht van de openbare weg geplaatst.

2.5 Deelgebied E: Solitaire/iconische gebouwen

De Oude Kerk, het stationsgebouw en het raadhuis zijn bijzondere gebouwen in Ede Centrum. Het zijn beeldbepalende gebouwen met eenzijdige oriëntatie. Het zijn losse objecten die sterk het karakter van de plek bepalen. Deze gebouwen hebben een bijzondere architectonische uitstraling passend bij de bijzondere functie. Een open relatie tussen de begane grond en het maaiveld is daarbij belangrijk voor de levendigheid van deze plekken.

Plaatsing op het perceel

- E1 Solitair in de ruimte;
- E2 Bebouwing is georiënteerd op het openbaar gebied c.q. de straten;
- E3 Bebouwing sluit aan op het (maaiveld-) niveau van de openbare ruimte;
- E4 Bebouwing die grenst aan het openbaar gebied heeft een representatieve gevel;
- E5 Bestaande rooilijnen respecteren.

Massa en vorm

- E6 Voor de maximale bouw-, goothoogte en bouwdiepte bij (ver)nieuwbouw is de bestaande situatie uitgangspunt;
- E7 Het gebouw heeft een eigen uniek en individueel karakter;
- E8 Het gebouw is de ruimtelijke eenheid, ook indien de activiteit slechts een deel van het pand beslaat;
- E9 Het gebouw staat op de grond;
- E10 Luifels en overkappingen zijn in principe niet toegestaan. Alleen bij een horeca-functie zou een uitzondering gemaakt worden om - onder randvoorwaarden - mee te werken.

Detailering, materiaal- en kleurgebruik

- E11 De architectonische uitwerking en detailering zijn zorgvuldig en evenwichtig;
- E12 Oorspronkelijke detaileringen, materialisatie en kleur behouden, herstellen dan wel terugbrengen.

Gevelreclame

- E13 Gevelreclame is alleen toegestaan bij panden met een winkel-, kantoor- of bedrijfsfunctie;
- E14 Gevelreclame dient verband te houden met de diensten of producten welke in het pand plaatsvinden of worden verkocht;
- E15 Gevelreclame is ondergeschikt aan de architectuur;
- E16 Gevelreclame dient beperkt te blijven tot de eerste bouwlaag en mag niet op de (woon)verdieping worden aangebracht;
- E17 Per pand zijn maximaal twee reclame-uitingen op/aan de gevel toegestaan. Maximaal één evenwijdig aan de gevel in de vorm van losse, open letters en maximaal één haaks op de gevel in de vorm van een bord (maximaal 0,8 vierkante meter). De haakse reclame-uiting, inclusief ophanging, mag niet verder dan 0,9 meter uit de gevel komen;
- E18 Digitale reclame achter de gevel, alleen tussen 9:00 en 21:00 en met een lichtsterkte die voldoet aan de richtlijn Lichthinder van de Nederlandse Stichting voor Verlichtingskunde (NSVV);
- E19 Etalages en ramen zijn (overwegend) open en eventuele dichte vlakken (maximaal 40% verminderde doorzicht) moeten op minstens 0,75 meter achter het raamvlak worden geplaatst. Dichtplakken (tijdelijk) is toegestaan mits maximaal 40% van het glasoppervlak en niet op ooghoogte (doorkijk houden).

Raadhuis Ede

Stationsgebouw Ede-Centrum

Oude Kerk

Overige bouwkundige elementen

E20 Rolluiken:

- Geheel gesloten rolluiken aan vensters, puien, doorgangen en dergelijke zijn niet toegestaan;
- Een rolluik dient een minimale openheid (doorkijk) te hebben van 75% in een goede verhouding verspreid over het rolluik/hekwerk. Rolluiken voor etalages van juwelierszaken dienen een openheid te hebben van minimaal 50%;
- De vorm, structuur en kleur van het toe te passen materiaal moet passen bij de gevel.

E21 Zonwering of markies:

- Een zonwering of markies is toegestaan, mits deze niet een doorlopende lengte heeft die de gevel in tweeën knipt;
- Deze een direct relatie heeft met de gevelopening(en);
- Deze maximaal 1,50 meter over de straat uitvallen;
- Deze zijn aangebracht op minimaal 2,30 meter boven het maaiveld;
- Deze ondergeschikt zijn aan de architectuur van het pand;
- De bijbehorende constructie zo onopvallend mogelijk zijn (bij voorkeur geïntegreerd).

E22 Zonnepanelen en -collectoren:

- Zonnepanelen op bestaande daken zijn veelal vergunningsvrij en als gemeente Ede stimuleren wij het opwekken van duurzame energie. Toch hebben zonnepanelen veel invloed op het uiterlijk van de bebouwing, vandaar deze richtlijnen:
- De zonnepanelen moeten zoveel mogelijk dezelfde kleur hebben als de dakpannen;
  - De bovenkant van de zonnepanelen moeten in hetzelfde vlak liggen als de bovenkant van de pannen (geïntegreerd);
  - Bij een plat dak mogen de zonnepanelen niet zichtbaar zijn vanaf de straat. Bijvoorbeeld door toepassing van een borstwering.

E23 Installaties:

- In het functioneren van een gebouw spelen installaties voor bijvoorbeeld verlichting, luchtbehandeling, koeling, verwarming en telecommunicatie een grote rol. De invloed van installaties op het gevelbeeld wordt dikwijls onderschat en installaties worden onvoldoende meegenomen in het ontwerp. Installaties dienen deel uit te maken van het ontwerp en zo veel mogelijk inpandig te worden opgelost. Eventuele installaties op het dak worden uit het zicht van de openbare weg geplaatst.

3 Richtlijnen openbare ruimte

3.1 Ruimtelijk raamwerk

Noord-zuid lijnen zijn de dragers

De structuur van het centrum is helder door de lange lijnen in noord-zuid richting, zoals de Grotestraat, Maandereind met Maanderweg en Stationsweg, het spoor en de Klinkenbergerweg/Raadhuisstraat. De lange lijnen zorgen voor verbinding en samenhang en met name de Grotestraat/Maandereind vormt de ruggengraat van het centrum. De overgangen van de randen naar het centrum zijn eenvoudig en hebben vooral een verschil in gebruik: de Grotestraat is bijvoorbeeld autovrij. Er is geen aanleiding om deze overgangen te benadrukken, hooguit kan de overgang op een aantal plekken makkelijker, bijvoorbeeld de overgang Detmarlaan - Achterdoelen, waar het afbuigende autoverkeer dominant is en de lange (zicht) lijn in de inrichting meer nadruk verdient.

Oost-west verbinding met het landschap

De dwarsrichting oost-west is kleinschaliger en minder direct verbonden dan de noord-zuid dragers, maar sluit op diverse plekken aan op het landschap van de Veluwe. Er is echter een groot verschil tussen deze lijnen in het centrum en direct daarbuiten. In het centrum zijn de oost-west lijnen meer stegen. Daar waar de stegen aansluiten op of onderdeel vormen van

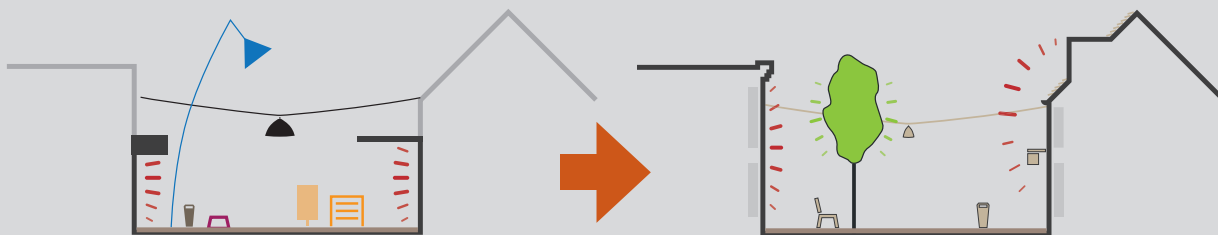

de hoofdgroenstructuur mag dat gezien worden en beter tot uiting komen. Daarbuiten zijn het daadwerkelijk landschappelijke structuren. De Trapakkers, Arnhemseweg en Molenstraat zijn hierin de meest robuuste.

De grootste oost-west verbinding ligt in het Stadspark. Het Stadspark met o.a. het formeel ingerichte Raadhuisplein, historische trapakkers, doorsnijdende Raadhuisstraat en groen ingebedde Oude kerk en bijpassend Oude Kerkplein heeft veel potentie. Met het opheffen van de fragmentatie en het (letterlijk) verbinden van de verschillende karakteristieken in het stadspark maakt deze groene verbinding tussen Veluwe en Ede Centrum voel- en zichtbaar.

voor 2016:

- Hightech en industriële uitstraling.
- De toepassing van veel verschillende type (en stijlen) inrichtingselementen leidt tot verrommeling.
- Geen eenduidige uitstraling in de gevels.
- Etalages domineren het straatbeeld.

ontwikkeling vanaf 2016

- Dorpsprofiel met gidslijnen bepalen sfeer en karakter.
- Vergroenen van openbare ruimte zorgt voor aangenamer geheel en meer verbondenheid met het landschap.
- Ingetogen en samenhang voor inrichtingselementen.

3.2 Ambitie voor de openbare ruimte

De ambitie voor het centrum is een dorps- en Veluwe sfeer, met een duurzame inrichting van de openbare ruimte.

Groen en de gevel beeldbepalend

De oude dorpsstructuur is herkenbaar in het stratenpatroon en in de gevels. Er is extra aandacht voor goede gevels en verzorgde plinten. Groen in het centrum is veel rijker, voller en draagt bij aan sfeer, stadsnatuur (biodiversiteit)

en seizoensbeleving. De Veluwesfeer kan tot in het centrum doordringen door voldoende ruimte voor groen te maken en hierbij te kiezen voor typisch Veluwse beplanting. Ook het lint biedt ruimte voor een groene en ambachtelijke sfeer.

Eenduidige en herkenbare centrumvloer

Een herkenbare en minimalistische basis in de verharding geeft rust en biedt ruimte voor accenten en verbijzonderingen. Groene inprikkers, aantrekkelijke entreegebieden en bijzondere en verrassende plekken worden bijeengehouden door een continue verhardingsvloer. De hoofdstructuur van het oude lint (Grotestraat en Maandereind) is daarbij goed herkenbaar. De ambitie is dat het noord-zuid lint ook ruimtelijke doorloopt van Bospoort tot en met Maandereind.

Robuust, duurzaam en natuurlijk

Klimaatbestendigheid is een belangrijke duurzame pijler van dit beeldkwaliteitsplan. De openbare ruimte moet worden aangepast aan klimaatverandering. Groen kan, in tegenstelling tot verharding, water infiltreren. Ruimte voor groen richt zich daarmee niet alleen op bomen, maar ook op onverharde plekken en daken. Een robuuste, tijdloze vloer die lang mee gaat is een tweede duurzaamheidsaspect. Niet ieder jaar een nieuwe mode van meubilair of bestrating, niet te veel speciale plekken in het centrum. Ook in de verbijzondering van materialen wordt gekozen voor duurzame materialen, zoals de circulaire betonstraatstenen op het Kuiperplein. In participatietrajecten wordt aangegeven dat robuust, duurzaam en natuurlijk de uitgangspunten zijn.

Verzorgd, ingetogen en comfortabel meubilair

Ingetogen meubilair laat de gevels spreken en zorgt voor samenhang en rust. Ruimtelijke minder aantrekkelijke elementen zoals afval en fietsen worden netjes opgelost op luwe en functionele plekken.

De uitstraling van de openbare ruimte heeft een transformatie ondergaan door herinrichting. Voor 2016 was de openbare ruimte technisch te noemen: hightech lichtmasten die veel aandacht vragen en kale straten doordat optimaal beheer centraal stond bij de inrichting. Anno nu sluit de uitstraling van de openbare ruimte al meer aan bij deze ambitie door de ingezette vergroening, de toepassing van een dorpsprofiel met gidslijnen, de versobering van inrichtingselementen en een herkenbare centrum verharding.

Groenstructuur 2016

Groenstructuur 2021

3.3 Groenstructuur

Onderscheidende groenstructuur

Groen in het centrum is dé kwaliteit waarmee Ede zich kan onderscheiden. De ligging aan de Veluwe en de manier waarop het landschap verweven is in het stedelijk weefsel wordt stapsgewijs meer zichtbaar en ervaarbaar in Ede Centrum.

De oost-westverbindingen zijn de belangrijkste dragers van het landschap (natuurlijke verbinding met de Veluwe) die verder kunnen vergroenen en beter worden verbonden. Het Stadspark vanaf Paasberg tot aan Oude Kerkplein vormt een belangrijke groene wig (parksfeer) in het centrum. Ook de Molenstraat (Veluwse bossfeer) en de Arnhemseweg (robuuste laanbeplanting) hebben de potentie om het groen dieper het centrum in te brengen. Tot slot vormen de groene en bosrijke woonwijken ten zuiden van het centrum met inprickers belangrijke oost-west verbindingen.

De noord-zuid richting - als stedelijke drager - van het centrum leent zich uitstekend voor vergroening in de vorm van bomenrijen.

Groenstructuur ambitie

Vergroenen is een kernkwaliteit die ook voor de verblijfsplekken van groot belang is. Groen geeft rust en verkoeling, zorgt voor beschutting, geborgenheid en ruimte aan stadsnatuur. Een goed voorbeeld van vergroening in het centrum is het pleintje aan de Achterdoelen, het Doelenplein. De natuurlijke beplanting sluit goed aan bij de ambitie om de Veluwe voelbaar te maken in het centrum, de randen zorgen voor zit- en speelgelegenheid. Dit is ook het geval bij het Oude Kerkplein. De nieuwe inrichting van de Markt sluit aan op de principes van vergroening en schaalverkleining. En ook in de robuuste groene randen rondom het parkeerterrein Kuiperplein komt dit terug.

De pleinen in het centrum zijn functioneel divers: parkeren en af en toe een grootschalig evenement op het Kuiperplein, de weekmarkt op de Markt, kleinschalige evenementen op de Markt en het Oude Kerkplein en horeca aan het Museumplein. De inrichting moet goed aansluiten op het gebruik, maar ook bijdragen aan het vergroenen van het centrum.

In 2016 kwam in het centrum door de stenig omgeving relatief weinig groen en variatie voor. De vergroening is ingezet met de herinrichting van de Markt. Gevolgd door de bomenrij in de Grotestraat en Maandereind. Door zorgvuldige afstemming zowel boven- als ondergronds in combinatie met technieken zijn de bomen in de Grotestraat in een boombunker geplaatst, een duurzame oplossing voor het straatbeeld én de boom. De vergroening van deze belangrijke plekken in het stedelijk weefsel van Ede heeft zijn doorwerking gehad in een divers palet van vergroening: bomen in de Torenstraat, de robuuste groenstructuur met vaste planten rondom het Kuiperplein, de herinrichting Maandereind met bomenrij en gevelgroen en diverse stegen met gevelgroen. Ook de Telefoonweg is getransformeerd in centrumstraat met een doorlopende groenstructuur.

Klimaatadaptatie en biodiversiteit

Vergroenen als kernkwaliteit kent verschillende verschijningsvormen en functies. Het toevoegen van groen in verschillende vormen draagt bij aan het verminderen van de opwarming van het versteende centrum. Bomen zorgen voor schaduw op warme plekken. Door verdamping via bladeren vindt afvoer van warmte en verkoeling plaats. Geveltuinen en gevelgroen verminderen opwarming van de gevel, en zorgen ook door verdamping voor verkoeling. Groenvakken dragen tevens bij aan de sponswerking van de bodem.

Groen zorgt daarnaast ook voor beschutting, geborgenheid en ruimte aan stadsnatuur. Het toevoegen van verschillende soorten groen en verschillende structuren draagt bij aan het vergroten van de biodiversiteit. Voor typische stadsbewoners zoals spreeuwen, huismussen, gierzwaluwen, vleermuizen en zwarte roodstaarten zijn voorzieningen aan de bebouwing te treffen. Verschillende soorten bomen, bloeiende planten en andere groenstructuren dragen bij aan het vergroten van de biodiversiteit, waar bijvoorbeeld bijen en vlinders van kunnen profiteren. Dit draagt bij aan de verbinding met andere groenstructuren in en rondom het centrum.

Duurzaamheid van de vergroening.

Om de bijzondere functies die bomen en het groen vervullen te waarborgen, is aandacht voor de kwaliteit en maatwerk op de locatie belangrijk.

Het planten van bomen in het centrum is niet overal even makkelijk. Goede condities waarin bomen goed kunnen groeien zijn leidend bij het plaatsen van bomen. Per situatie zal bepaald moeten worden wat een geschikte (technische) uitvoering is. Ook voor bestaande bomen wordt gezorgd door toepassen van groeiplaatsverbetering. Daar waar mogelijk wordt hemelwater richting bomen en groenvakken geleid. Door de stedelijke omgeving is ook aandacht voor standplaats, ziekte- en plaaggevoeligheid en (ondergrondse) groeiplaatsomstandigheden belangrijk. Gestreefd wordt naar het toepassen van gevarieerde inheemse beplanting. Goed doordachte beplantingskeuzes leiden tot een jaarrond wisselend, maar altijd aantrekkelijk beeld.

Vergroenen van straten en stegen door aanplant bomen en 'gevelgroen'

Uitgangspunten groen

Vergroenen van het straatbeeld: af en toe een boom of warmogelijk een bomenrij

3.4 Vergroening

De sfeer van de Veluwe kan tot in het hart van Ede worden doorgetrokken, in de oost-westverbindingen zoals Stadspark en Arnhemseweg. Inmiddels versterkt een nieuwe bomenrij de noord-zuid lintstructuur. Daarnaast wordt op strategische plekken bijzondere beplanting toegepast: de pleinen en entreegebieden. Goed doordachte beplantingskeuzes leiden tot een jaarrond wisselend, maar altijd aantrekkelijk beeld van inheemse beplanting (voorkeur).

Lange lijnen (noord-zuid)

- Grotestraat-Maandereind: bomenrij (aanplant 2019-2020).
- Achterdoelen: behoud bomenrij met plantvakken.
- Telefoonweg: groenstroken met bomenrij (aanplant 2021).

Oost-west straten en stegen

- Arnhemseweg: robuuste hoofdstructuur met I aanbeplanting.
- Robuuste hoofdgroenstructuur Molenstraat, Brouwerstraat, Maanderplein/Breelaan.
- Vergroenen totaalbeeld met strategisch geplaatste groenelementen.
- Gevelgroen (geveltuintjes, standers etc).

Pleinen

- De pleinen hebben elk een eigen functie en karakter.
- Beplanting/groen speel een belangrijke rol bij de inrichting: schaduw, groenbeeld, sfeer en karakter.
- Bijzondere beplanting passend bij de functie.

Stadspark

- Een groen en gastvrij hart van Ede Centrum. Verbinden en activeren van verschillende plekken tot aantrekkelijk geheel met daarin het Raadhuis als object.

Bomen in het centrum

Standaard boomspiegel verzonken

In de drukke en smalle straten is geen ruimte voor grote plantvakken rondom bomen. Door te kiezen voor vlakke, zwevende boomroosters worden bomen geen obstakel voor passanten en verkeer. Het rooster wordt zwevend aangelegd om wortelopdruk te voorkomen. Uitneembare ringen in het rooster zorgen er voor dat het gat rond de stam telkens zo klein mogelijk is.

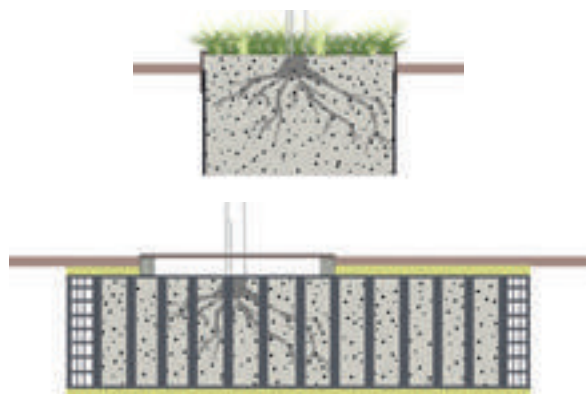
- Type: Boomrooster Round
- Kleur: RAL 7022 of Cortenstaal
- Materiaal: Nodulair gietijzer of Cortenstaal
- Buitenmaat: 1480 x 36 mm plantgat 600 mm
- Buitenmaat: 1780 x 36 mm plantgat 700 mm
- Leverancier: Grijsen

Standaard boomspiegel verhoogd

Op plekken waar ruimte is kan een groene boomspiegel worden aangelegd. Door te kiezen voor een opstaande stalen rand wordt doorrijden en schade voorkomen. De onderbeplanting kan aansluiten bij de Veluwe sfeer.

Boombunker

Bij de aanplant van (nieuwe) bomen ligt de basis in een duurzame groeiplaats voor de boom. Op plekken waar bomen wenselijk zijn en waar de ondergrondse ruimte beperkt is door kabels en leidingen, kan (mogelijk) een zogenaamde boombunker worden toegepast.

Detail verhoogde boomspiegel en boombunker

Gevelgroen

Gevelgroen draagt in hoge mate bij aan de biodiversiteit en groene uitstraling van het centrum. Opklimmend groen in combinatie met geveltuintjes verzachten de overgang van openbaar en privé en het straatbeeld. Net als bij het inpassen van bomen, zal ook bij gevelgroen goed gekeken moeten worden naar de (technische) uitvoerbaarheid. Hierbij is een duurzame en kwalitatieve uitvoering leidend. Door te kiezen voor licht uitgevoerde constructies met voldoende 'grip' en klimgeleiding voor de klimplanten kan eenvoudig een robuust groen element worden toegevoegd. Dit geldt zowel voor een vrij staande constructie als voor overspanningen. Eventueel kan de plantvoet met planten worden afgewerkt. Een opstaand randje passend in het verhardingsbeeld (betonsteen of cortenstaal) rondom de stamvoet helpt de plant te beschermen tegen schade door bijvoorbeeld onderhoudsvoertuigen en fietsers.

In het centrum wordt eenduidig gekozen voor rankende en windende klimplanten, deze zijn niet zelfhechtend en tasten de gevel niet aan. Deze klimplanten hebben een klimhulp nodig in de vorm van draden, een paal of gaas/hekwerk. Soorten als Fallopia, Lonicera, Akebia, Aristolochia en Clematis zijn sterk, en groeien omhoog tegen de constructie zonder zich aan de gevel te hechten.

Geveltuintjes

In samenwerking met bewoners en ondernemers kunnen op een aantal locaties geveltuintjes worden gerealiseerd. Bij gebrek aan ondergrondse ruimte vanwege kabels en leidingen kan dit ook in een verhoogde bak worden uitgevoerd.

Een verhoogd element (plantenbak) kan ook voor glazen geveldelen worden gebruikt. Bij bewonersinitiatieven is het van belang goede afspraken te maken over de

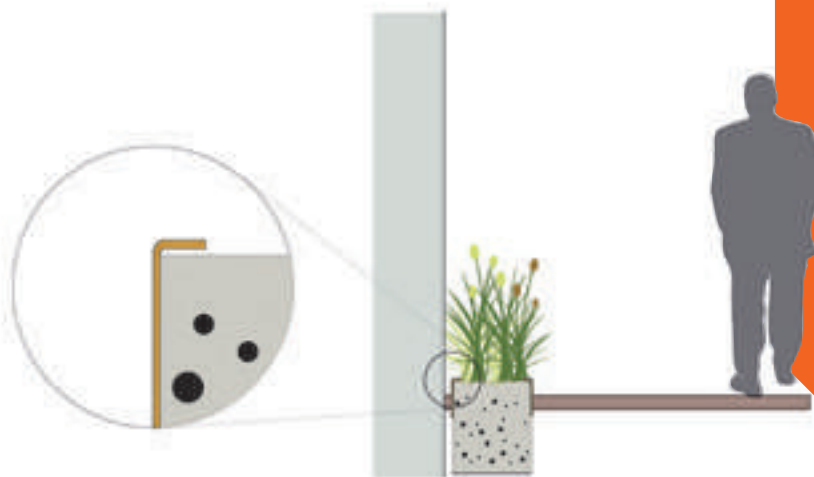
Detail gevelgroen met verhoogde plantenbak

minimale kwaliteit, en afspraken te maken over het opruimen van het geheel als de kwaliteit onvoldoende is. Ook bij geveltuintjes is het belangrijk om de beplanting af te stemmen op de standplaats.

Bijzondere objecten

Naast de standaard groen elementen zijn er in het centrum ook een aantal bijzondere objecten. Deze dragen bij aan de verlevendiging en vergroening van het centrum.

Detail geveltuintje met cortenstalen plantenbak

Standaard boombak

- ▀ Type: Conisch cortenstale boombak
- ▀ Kleur: cortenstaal
- ▀ Afmeting: divers
- ▀ Personalisering: 'Ede Centrum' in flensrand
- ▀ Leverancier: Streetlife of soortgelijk

Referentiebeeld: verbijzondering van de bestrating

Uitgangspunten verharding

3.5 Verharding

De verhardingsvloer van het centrum vormt de basis van de inrichting van de openbare ruimte. Het verbindt de straten en pleinen van het centrum met elkaar en zorgt voor een leesbaar geheel. Gebakken klinkers in rood-grijze tinten met gele accenten passend bij het dorpse gevoel van Ede Centrum.

- ▀ Duurzame verhardingen: hoogwaardig en mooi verouderend.
- ▀ Robuust: geschikt voor zware belastingen (zonder dit uit te stralen).
- ▀ Maximaal 3 soorten door elkaar levert een gemêleerd beeld.
- ▀ Langdurig leverbaar i.v.m. herstel en aanvullingen.
- ▀ Ambitie om materialen te hergebruiken.
- ▀ Materiaal is sprankelend en levendig, passend bij dorpse sfeer; gemêleerde klinkers in rood-bruin-grijze tinten met gele accenten, hergebruik van bestaande en nieuwe stenen.

Formaten en kleuren

Standaard wordt in het centrum een dikformaat gebakken klinker (verhouding lengte : breedte is 3:1) gebruikt van Wienerberger. Deze wordt afhankelijk van het gebruik in halfsteens- of elleboogverband gestraat. De bestaande dikformaat gebakken (rode) klinker Novoton wordt gemengd met de dikformaat (gele) klinker Auraton of gelijkwaardig alternatief. Er wordt een mengverhouding toegepast bestaande uit 1/3 Auraton en 2/3 Novoton.

Bijzondere plekken

Een aantal locaties in het centrum vraagt om een verbijzondering van het straatbeeld. Hier kan worden afgeweken van de standaard. Bijzondere, bij het specifieke ontwerp passende, materialen mogen hier worden toegepast. Dergelijke materialen dienen duurzaam te zijn en waar mogelijk wordt hergebruik toegepast. Voor deze locaties wordt eerst het bestaande assortiment aan restmaterialen op de gemeentewerf bekeken. Als daar geen passend materiaal bij zit, wordt een nieuw, duurzaam materiaal gekozen. Een voorbeeld hiervan zijn de circulaire betonstraatstenen op het Kuiperplein en het hergebruik van natuursteen op de kop van het Maandereind/Maanderplein.

Goten en banden als gidslijnen

In de Grotestraat en Maandereind wordt door middel van goten van een afwijkend materiaal en kleur ordening en geleiding in het profiel aangebracht. Dit zorgt voor een visueel contrast met de lichte straatklinker, waardoor het slechtzienden beter door de straat gidst. Type, kleur en leverancier worden in de projecten bepaald.

Specials in bestrating

In de bestrating van het centrum kunnen op een aantal locaties zogenaamde specials worden toegevoegd. Denk onder andere aan klinkers waarin "iconen" zijn aangebracht.

Mix van Wienerberger DF Novoton (2/3) en Auraton (1/3)

Markering met witte klinker

Referentiebeeld: klinkers met 'iconen'

Markering met zwarte klinkers

Standaard witte klinkers voor markering

Voor markeringen van bijzondere plekken of als aankondiging van obstakels of specifieke zones, worden witte klinkers toegepast (verven is uitgesloten).

- Type: Argenti DF
- Kleur: Wit
- Afmetingen: 200 x 65 x 85 mm
- Kwaliteit: Klasse A 4-12
- Leverancier: Wienerberger

Standaard zwarte klinkers voor subtiele markering

Voor markeringen van fietsenstallingen, terrassen of uitstallingen, worden zwarte klinkers toegepast (verven is uitgesloten).

- Type: Nero DF
- Kleur: zwart
- Afmetingen: 200 x 65 x 85 mm
- Kwaliteit: Klasse A 4-12
- Leverancier: Wienerberger

Standaard erfgrensput

Om inspectie van het riool mogelijk te maken op locaties waar veelvuldig verstoppingen plaatsvinden worden zogenaamde erfgrensputten toegepast. Deze erfgrensputten worden toegepast op maximaal 50 centimeter van de gevel geplaatst. Omdat het een vuilwateraansluiting betreft is een gesloten deksel wenselijk.

- Type: SK GY Bovenstuk 315 Budget Dicht Y
- Kleur: Zwart
- Materiaal: Gietijzer
- Afmetingen: 330 x 330 mm
- Verkeersklasse: B-125 kN
- Leverancier: Wavin

Standaard molgoot en straatkolk

Standaard wordt in het centrum de straatkolk van NeBo gebruikt. Deze straatkolk heeft een gietijzeren deksel en een betonnen onderbak. Ter plaatse van de boombunkers wordt voor de hemelwateropvang een waaierdeksel gebruikt.

putdeksel gietijzer voor inspectieput PK315 Wavin

Kolken precies passend in molgoot en natuurstenen gootlijn..

- Type: NeBo D1302 DR(V)
- Kleur: Gietijzer
- Afmetingen bovenzijde: 450 x 320 mm
- Afmetingen onderbak: 900 x 450 x 320 mm
- Aansluiting 125 of 160 mm
- Verkeersklasse: B-125 kN
- Leverancier: Nering Bögel

Specials in afwatering

In de hoofdwinkelstraat is er ruimte voor bijzondere kolken en lijngoten. Deze wijken dus af van de standaard straatkolk en lijngoot. Dit kan zijn in de vorm van een stalen rooster in de maatvoering van de kolk of lijngoot.

- Type: Aco ExoDrain
- Materiaal: Cortenstaal en Gietijzer
- Afmetingen: Diversen
- Leverancier ACO

ACO Exo-Drain

Kolk en gootlijn precies passend, Nering bogel met waaierdeksel voor hemelwaterkolken

Kolk en molgoot precies passend NEBO D1302 DR

Referentiebeeld:
Maatwerk in patronen,
afdrukken en teksten mogelijk

3.6 Inrichtingselementen

Het streven is om een zo prettig, uitnodigend en kwalitatief mogelijke centrummilieu te creëren. Een van de middelen om dit te bereiken is door eenheid te krijgen in de inrichtingselementen op straat en het aantal obstakels te minimaliseren. Bankjes, lantaarnpalen, prullenbakken maar ook uitstillingsborden, reclameborden, drinkwatertappunten, fietsenrekken en bushaltes hebben een eenduidige uitstraling. Het streven is het toepassen van dezelfde elementen met gelijke vormgeving met uitzondering van de bijzondere plekken zoals de pleinen. Het principe is om een hoge en ingetogen basiskwaliteit overal toe te passen en als het nodig is op specifieke plekken verbijzonderingen aan te brengen.

Uitstraling meubilair in het algemeen

- Ingetogen (minimalistisch, functioneel en doelmatig).
- Kwalitatief hoogwaardig.
- Duurzaam: robuust (gaat lang mee, onderhoudsarm), mooi verouderend, natuurlijke materialen.
- Uitnodigend en comfortabel meubilair: rug en of arMLEuning.
- Bij kleur toepassing, één standaard huisstijl-kleur (RAL 7022 = Ombergrijs) voor alle inrichtingselementen zoals abri's, reclameborden, fietsenrekken, drinkwater-tap, paaltjes, zitobjecten, bushaltes).

Standaard zitbanken

Zitbanken in het centrum moeten zowel robuust zijn als een elegante uitstraling hebben, passend bij het dorpse karakter van het centrum. Goed beschermt tegen de elementen en na een lang leven kunnen de onderdelen worden hergebruikt. De poten zijn van onbreekbaar nodulair gietijzer en kunnen zelfs in niet gecoatete vorm meer dan 100 jaar mee. Uiteindelijk zijn ze 100% recyclebaar. De drie lagen coating op het gietijzer beschermen tegen corrosie.

Het hardhout op de standaarduitvoering kan worden geleverd met een FSC-certificaat en is voorzien van een sterke laklaag. Deze lak (Lignus) is sterk/elastisch, reukloos, onbrandbaar en milieuvriendelijk.

De 5 planken zijn na het verwijderen van de RVS-schroeven geschikt voor hergebruik.

- Type: Zitbank Citizen
- Kleur: RAL 7022 - Hout
- Materiaal: Gietijzer met hardhouten planken
- Afmetingen: 1750 x 650 x 818 mm
- Zithoogte: 450 mm
- Leverancier: Benito Urban

Bijzondere zitelementen

Bijzondere plekken in het centrum vragen om maatwerk oplossingen. Ook als het gaat om zitelementen. In het centrum zijn al een aantal van dit soort bijzondere zitelementen te vinden.

Uitgangspunten inrichtingselementen

Standaard afvalbak

De afvalbakken in het centrum zijn ingetogen en functioneel, verzorgd en hufferproof.

- Type: Afvalbak Constructo 100
- Materiaal voor- en achterpaneel: 2,5 mm staal noppenplaat, thermisch verzinkt en tweelaags gepoedercoat 120 µ en voorzien van pianoscharnier
- Materiaal staander: 4 mm staal, thermisch verzinkt en tweelaags gepoedercoat 120 µ
- Kleur: RAL 7022
- Binnenzijde: RVS binnenbak
- Bevestiging: betonvoet
- Afmetingen: 1100 x 465 x 350 mm
- Inhoud: 100 liter
- Leverancier: Grijsen

Dit type afvalbak is ook in een gescheiden variant leverbaar.

Bijzondere objecten

Naast de standaard benodigde objecten zijn er in het centrum ook een aantal bijzondere objecten. Deze dragen bij aan de leefbaarheid van het centrum.

Standaard watertappunt

- Type: RVS Watertappunt met slinger
- Kleur: RAL 7022
- Materiaal: RVS
- Afmetingen: 1150 mm, Ø 260 mm
- Aansluiting: waterpersleiding en 230V
- Leverancier: De Nooij Pomptechniek

Fietsparkeren

Het parkeren van fietsen kan grofweg worden ingedeeld in drie groepen:

- 1) mensen die een bezoek aan het centrum brengen (uren);
- 2) mensen die een bezoek aan enkele winkels brengen (uur);
- 3) mensen die snel een gerichte boodschap doen (minuten).

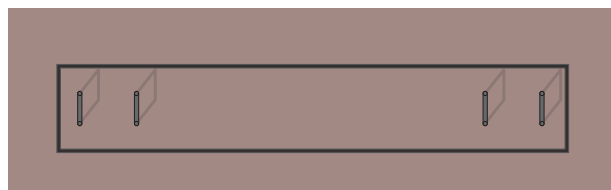

- Voor de eerste groep zijn op strategische plekken, aansluitend op aanrijroutes, ruime stallingsvoorzieningen (overdekt of in de open lucht). Fietsen kunnen daar op een overzichtelijke en veilige plek worden gestald.
- Voor de groep die een kort bezoek aan de stad brengt worden op strategische plekken kleinschalige fietsvoorzieningen aangebracht. Om te voorkomen dat op rustige dagen lange stroken met lege rekken zijn, is het idee om in lange stroken met aan beide einden twee nietjes het kortere fietsparkeren te faciliteren. bij lange vakken of op hellend maaiveld worden aanvullende nietjes opgenomen. Deze stroken worden door een dubbele klinkerrij gemarkeerd. De capaciteit is groot, en het lange parkeren van vele uren of een hele dag wordt voorkomen, doordat aanbindvoorzieningen grotendeels ontbreken.

- Voor het flitsbezoek aan een enkele winkel worden geen voorzieningen getroffen.

Standaard fietsbeugel

- Type: Rondo enkel (ook uitneembaar mogelijk)
- Kleur: RAL 7022
- Materiaal: 3 mm staal, thermisch verzinkt en tweelaags gepoedercoat 120 μ in RAL 7022
- Afmetingen: 900 x 530 mm, $\varnothing$ 48,3 mm
- Leverancier: Grijsen

Standaardprincipe fietsparkeren

Bushaltes en reclamezuilen

De bushaltes en reclamezuilen sluiten aan bij de algehele beeldkwaliteit voor het centrum. Een wat rankere ingetogen vormgeving leidt tot een aan hogere centrumkwaliteiten bijdragende haltes enabri's.

- Abri's langs gebiedsontsluitingswegen (binnen en buiten de bebouwde kom) en lang erftoegangswegen (binnen de bebouwde kom). Voorzien van groen dak;
- Vrijstaande reclame vitrines: langs stroom- en gebiedsontsluitingswegen (binnen de bebouwde kom);
- Interactieve reclamezuilen: op/bij pleinen met een publieksfunctie en nabij functies met een belangrijke publieksaantrekkelijke werking
- De vormgeving van de elementen is rank en ingetogen (minimalistisch, functioneel en doelmatig);
- Straatmeubilair is kwalitatief hoogwaardig en dat komt eveneens tot uiting in het materiaal gebruik;
- Straatmeubilair heeft de kleur RAL 7022.
- Reclameobjecten moeten in overeenstemming zijn met de maat en de schaal van de omgeving;
- Bomen en andere groenvoorzieningen worden niet gekapt of flinke gesnoeid voor de plaatsing van reclameobjecten en/of de zichtbaarheid van de reclame;
- Groen dak Abri is de ambitie.

Vergroening 2021

Referentiebeelden:
reclameobjecten

Entreelocaties Ede Centrum

3.7 Entreegebieden en afsluitingen

Bij alle entreegebieden van het centrum komen meerdere ruimtevraagstukken samen. Door integraal na te denken over een aantrekkelijke binnenkomst, ruimte voor verblijf, maar ook voor parkeren en bewegwijzering is een sterke verbetering van de uitstraling van de entreegebieden mogelijk. De entrees Arnhemseweg - Achterdoelen en Stadspark- Achterdoelen zijn extra kwetsbaar. Naast een entreefunctie hebben deze plekken ook een verbindende functie, ze zijn onderdeel van doorgaande loopstromen van winkelend publiek en raken ze deels aan autoverkeer. Een zorgvuldige uitwerking van die plekken, met ruimte voor de voetganger en ontvangst is essentieel.

- ▀ Met de veranderingen in het systeem voor de centrumafsluiting (selectieve toegang voor auto- en logistiek verkeer) zullen verzinkbare palen vanaf 2021 de entrees niet meer domineren.
- ▀ Op de inrit van de Grotestraat staat de continuïteit van het profiel centraal.
- ▀ Voor de entrees vanuit het oosten, gekoppeld aan de Trapakkers en het Bevrijdingsplein, is groen een leidend principe voor de inrichting.
- ▀ Bij de aansluiting Kuiperplein - Markt is geen sprake van een centrumentree, maar van een goede overgang.

Afsluitingen

De entrees moeten enerzijds bescherming bieden tegen ongewenste inrijders en anderzijds een welkome ontmoetingsplek zijn tot het centrum. Ze dienen uit te nodigen tot het bezoek, en niet al te defensief ingericht te worden. Door per entree een goed ruimtelijk ontwerp te

maken, waarbij ontmoeten en verblijven gecombineerd worden met de verkeerskundige functie, ontstaan aantrekkelijke en uitnodigende entreegebieden. Plantenbakken, bomen, hagen, banken, zwerfkeien in combinatie met palen zijn middelen die hierbij ingezet kunnen worden.

Standaard afzetpaal

- Type: Afzetpaal Rondo (of soortgelijk)
- Kleur: RAL 7022
- Materiaal: 3,6 mm dik staal verzinkt
- Afmetingen: 900 mm, Ø 114 mm
- Leverancier: Grijsen
- Afhankelijk van de locatie, het gebruik en doel kan hier van worden afgeweken. Dit wordt in de betreffende projecten bepaald. Maatwerk is gebaseerd op aard en verschijningsvorm van bovengenoemd type.

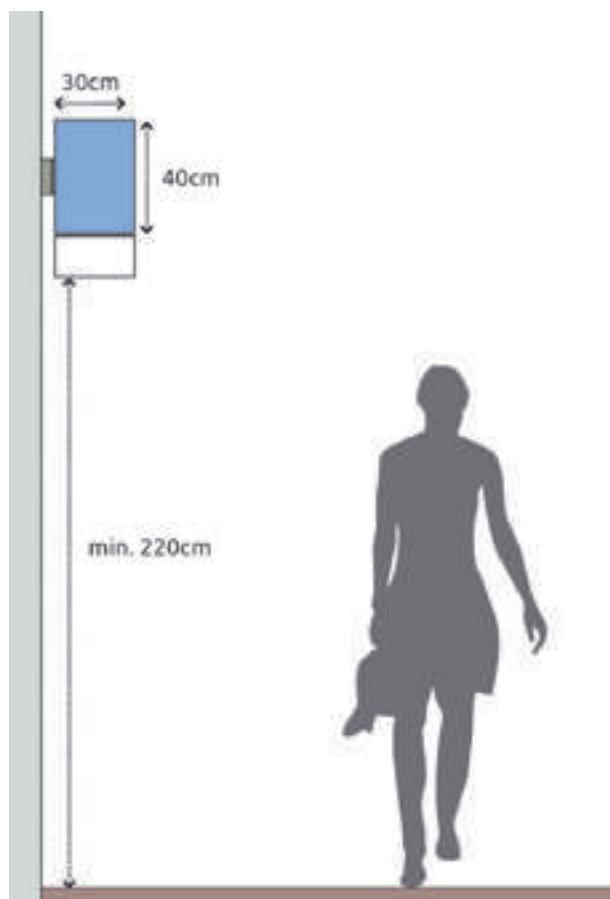

Referentiebeeld

3.8 Verkeerselementen

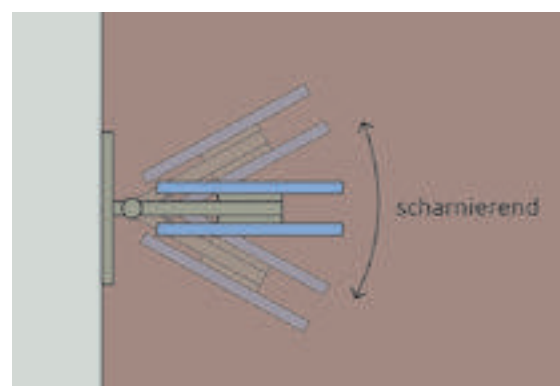
- Consistente, duidelijke en eenvoudige verkeersregels dragen bij aan het begrijpen en het naleven ervan.
- Maaiveld zo leeg mogelijk houden. Vereenvoudiging van de verkeersregels levert al een reductie aan bebording op. De juridisch noodzakelijke bebording dient zoveel mogelijk geclusterd te worden en bij voorkeur aan de gevel te worden bevestigd, dan wel aan lichtmasten of ander straatmeubilair. Bij entreegebieden worden portaalborden geplaatst met clustering van informatie.
- Noodzakelijke wegmarkeringen worden in principe verwerkt in de vorm van klinkers.
- Het wegwijzersysteem voor voetgangers wordt geactualiseerd en waar nodig uitgebouwd.
- Versperringen worden bij voorkeur functioneel vormgegeven en aantrekkelijk ingepast in de openbare ruimte, bijvoorbeeld als zitobjecten of groenelementen.
- Elektrische oplaadpunten voor fietsen bij voorkeur in inpandige stallingen.

Afmetingen verkeersbordje aan de gevel

Referentiebeeld: bebording aan gevel

Verkeersbordje aan de gevel kan scharnierend

3.9 (Reclame)uitingen los van bebouwing

- Aantrekkelijke uitstallingen en doelmatige en beperkt aantal reclame uitingen los van de bebouwing dragen bij aan de herkenbaarheid en tegelijkertijd de ruimtelijke kwaliteit van Ede centrum.
- Voor het plaatsen van reclame uitingen los van de bebouwing geldt de meest actuele APV / Beleidsregel 'uitstallingen in Ede Centrum'.

Uitgangspunten soort verlichting

3.10 Verlichting

Verlichting in het centrum is een middel om bezoekers door het centrum te gidsen, activiteiten te ondersteunen en bij te dragen aan de identiteit. Met de herinrichting van de Grotestraat (2019) en Maandereind (2020) zijn belangrijke stappen gezet met de keuze voor hangverlichting (armatuur) en lichtbeeld (kleur). Hierbij is gekozen voor een armatuur met vlakke ruit en lichtkleur 2200K spectrumverdeling die richting amberkleur gaat, met een spectrum van 11% in het blauwe gebied waardoor het ook vleermuisvriendelijk is. Gevolgd door de familie van armaturen voor het Kuiperplein/Telefoonweg (2020/2021). Daarnaast is de Oude Kerk en kerktoren als special uitgelicht.

Beeldkwaliteitsaspecten:

- Voor een samenhangend beeld is gekozen voor een familie van armaturen. Een goed en

langdurig leverbaar type waarvoor een hang-, gevel en paaltoparmatuur leverbaar is.

- De kleurtemperatuur voor Ede Centrum is 2200 K (warm wit licht), waar van afgeweken kan worden als de functie daarom vraagt. Zoals het verlichten van de kerk of het parkeren op het Kuiperplein (3000K - fris wit licht).
- Het streven is een zo gelijkmatig mogelijk lichtbeeld; het voorkomen van te donkere of te lichte plekken (vanuit een te lichte plek komend wordt een 'normaal' verlichte plek als donker ervaren); het lichtniveau is zo constant als mogelijk, grote verschillen in lichtniveau dragen niet bij aan een herkenbaar en aantrekkelijk avondbeeld.
- Op bepaalde plekken en momenten (verblijfsplekken, gevels van hoofdwinkelstraat, monumentale gebouwen en feestdagen) kan sfeerverlichting worden ingezet.

Smart city - monitoring en sturing op afstand

De nieuwe verlichting is reeds voorzien van een communicatiemiddel, de zhaga-connector. Hierdoor is het in de toekomst mogelijk om eenvoudig sensoriek aan de openbare verlichting te plaatsen. Als de wens om deze systemen in toekomst te gaan toepassen zal gezorgd moeten worden dat er inzicht is in welke informatie beschikbaar is én daar open over communiceren in verband met privacy-discussies. Met deze technologie kan open gestaan worden voor initiatieven vanuit de bevolking en bedrijfsleven, maar wel met regie in eigen hand. Bijvoorbeeld het groepsgewijs dimmen.

Uitgangspunten lichtkleur, -niveau en -verdeling.

Het afstemmen van licht op de activiteit van de bezoeker biedt de mogelijkheid een bezoeker tegemoet te komen in zijn of haar behoefte en leidt tot meer tevreden burger. Wie gezellig op een terras zit wil graag een laag niveau warm licht, wie haast heeft wil liever een hoog niveau en koel licht. Hiermee is er ook een mogelijkheid gedrag positief te beïnvloeden.

Referentiebeelden

Lichtkleur geeft onbewust informatie over een gebied. Er wordt een herkenbaar onderscheid gemaakt tussen verkeersgebieden, woon/ winkelstraten (verblijf) en gebieden met een bijzondere functie. Verkeersgebied: Hiervoor wordt Cold voorgesteld (4000K, koel-wit licht). Voordeel van deze kleur licht is dat contrasten goed kunnen waargenomen worden en dat het duidelijk onderscheid maakt. Voor de voetganger en automobilist is direct duidelijk dat er een andere situatie is. Daarnaast is het een kleur licht die minder verstoring geeft voor mens en natuur (bioritme). Woon/ winkelstraten: warm wit licht (2.200k) Parkeer- en uitgaansplein: fris wit licht (3.000k)

De lichtverdeling van armaturen moet beoordeeld worden voor de mate waarin zij gezichts-herkenning mogelijk maken. Een lichtverdeling die zware schaduwen in het gezicht creëert hindert herkenning. Goede optieken zorgen voor een balans tussen het voorkomen van lichthinder voor bewoners en toch de ruimte zichtbaar maken. Om de ruimte 'leesbaar' te maken kan gekozen worden voor het toevoegen van illuminatie van de gevels.

*Uitgangspunten
lichtkleuren*

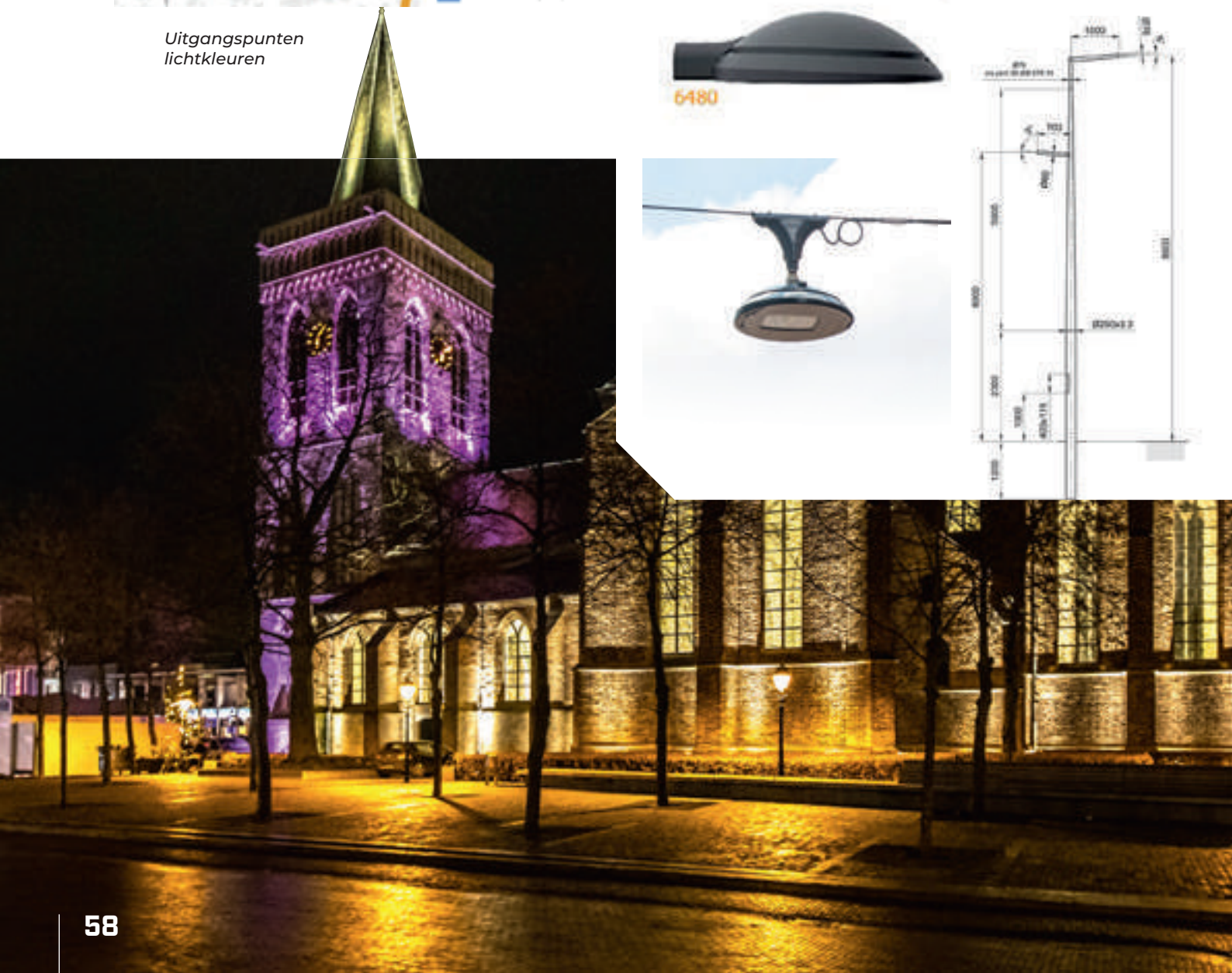
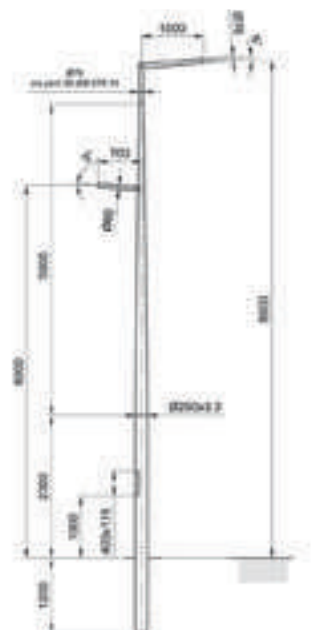
Verlichten van bijzondere gebouwen/elementen

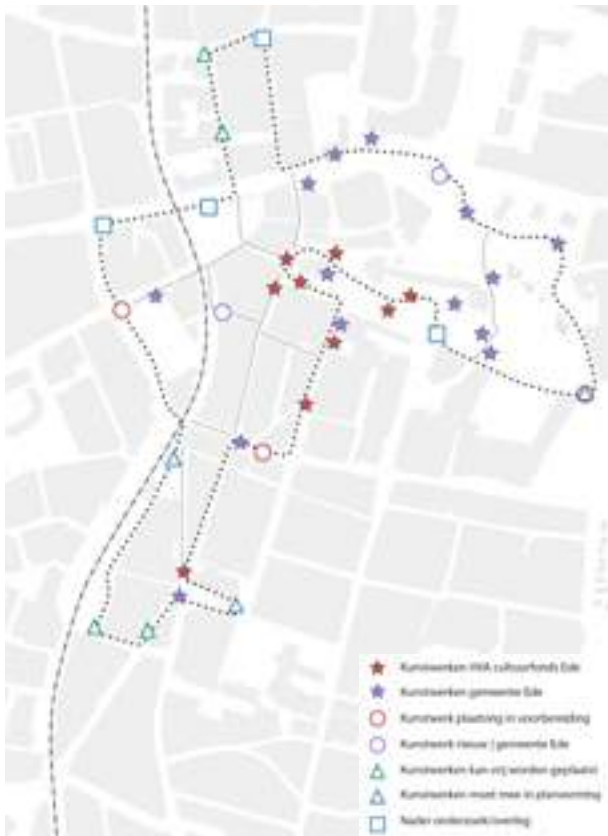
Standaard verlichting

- ▀ Leverancier DBL, fabrikant RAGNI
- ▀ Type: Atinia 6480; leverbaar als hangverlichting, paaltopmontage, opschuifmast.
- ▀ Uithouder: St Luc 700
- ▀ Masten: fabrikant Hydro
- ▀ Kleur: RAL 7022

6480

Uitgangspunten kunst in de openbare ruimte

3.11 Kunst

In Ede Centrum staan veel kunstobjecten in de openbare ruimte. Een concentratie van kunst is te vinden in en rond het Stadspark en het Oude Kerkplein. De kunstwerken staan hier op korte loopafstand van elkaar en heeft veel weg van een ‘stadsbeeldentuin’. Het uitbouwen van dergelijk (toeristische) routes met “De verhalen van Ede Centrum” kan de recreatieve waarde van het centrum vergroten.

In 2021 is - i.s.m. het HVA cultuurfonds Ede - een kunstroute opgesteld. Deze route zal uit een fijn dekkend netwerk van maar liefst 38 kunstwerken bestaan, die de bestaande- en nog te plaatsen kunstwerken in Ede centrum met elkaar verbindt. Deze kunstroute vergroot de attractiviteit van Ede Centrum.

Gezien het beeldbepalende effect van kunst in de openbare ruimte is het wenselijk om hier integraal beleid op te ontwikkelen. Het ontbreken van een heldere visie kan leiden tot een onsamenhangende en verrommelde openbare ruimte. Als het bijvoorbeeld onduidelijk is wie er verantwoordelijk is voor het onderhoud ligt niet alleen de verwaarlozing van het kunstwerk zelf op de loer, maar ook van de plek.

4 Straten en verblijfsplekken

4.1 Ambitie

De ambitie voor het centrum van Ede is dat de (historische) gevels en het groen beeldbepalend zijn. De openbare ruimte moet het dorpse en Veluwe karakter versterken door middel van een eenduidige basis met een aantal bijzondere plekken.

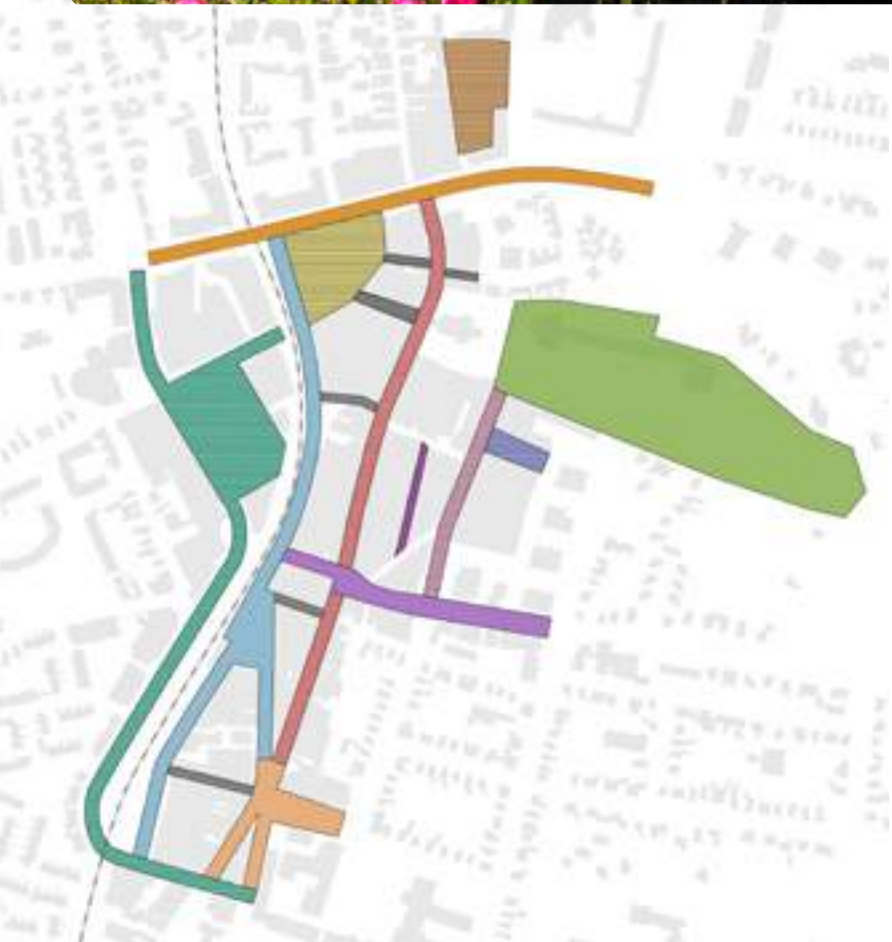
Mocht de herinrichting van straten, pleinen en verblijfsplekken aan de orde komen, dient dit hoofdstuk als vertrekpunt. Elke straat of verblijfsplek heeft zijn eigen karakter en gebruik dat ook tot uitdrukking moet komen in de inrichting. De continue verhardingsvloer verbindt de verschillende verbijzonderde pleinen en creëert samenhang in het centrumgebied.

Voor de pleinen en straten die al heringericht zijn sinds 2018 zijn de onderliggende uitgangspunten opgenomen. Zodat hier bij eventuele veranderingen of ingrepen op terug gevallen kan worden.

4.2 Ontwerpuitgangspunten uitgevoerde straten en verblijfsplekken

Sinds 2016 heeft de uitstraling van de openbare ruimte een transformatie ondergaan door herinrichting. Hierdoor sluit de uitstraling van de openbare ruimte al meer aan bij de ambitie door de ingezette vergroening, de toepassing van een dorpsprofiel met gidslijnen, de versobering van inrichtingselementen en een herkenbare centrum verharding. De volgende pagina's geven de ontwerpuitgangspunten en resultaten van de straten en verblijfsplekken die vanaf 2016 projectmatig uitgevoerd zijn. De ontwerpuitgangspunten voor de resterende straten en verblijfsplekken zijn in paragraaf 4.3 opgenomen.

- Museumplein / Marktstraat / De Halte
- Bevrijdingsplein / Arnhemseweg / Nieuwe Stationsstraat
- Raadhuisplein / Stadspark
- Maanderplein / Maanderweg
- Molenstraat
- (2020 - 2021) Kuiperplein / Telefoonweg / Brouwerstraat
- (2019 - 2020) Grotestraat / Maandereind
- (2019 - 2021) Stegen
- (2018) Marktplein
- (2017) Achterdoelen
- (2017) Doelenstraat
- (2016) Doelenplein
- (2016) Bunschoterplein

Marktplaats

Het Marktplaats is een groen dorpsplein: een gezellige plek voor ontmoeting en activiteit. Een centraal plein om het centrum te bezoeken, mensen te ontmoeten en langer te verblijven. De inrichting past bij de dorps uitstraling (korrelgrootte) en de Veluwe karakteristiek (materialisatie). Er is ook buiten de evenementen (middelgroot en kleinschalig) en de weekmarkt een aantrekkelijk verblijfsklimaat.

Met de beplanting van de eigentijdse overtuinen met hagen en bomen wordt de grote open ruimte van het marktplaats afgebakend en worden kleinschalige ruimtes gecreëerd. Zowel op het plein als

in de verhoogde overtuinen met zitranden is ruimte voor verschillende functies en activiteiten, zoals de markt, kleinschalige evenementen, terrassen en spelen. Door de tijd heen kan de invulling van de overtuinen veranderen en meebewegen met de wensen van de Edese bevolking.

De beplanting vermindert de wind, zo ontstaan beschutte, zonnige ver-

blijfsplekken. De vele doorgangen tussen de overtuinen zorgen voor uitnodigende verbindingen tussen het Marktplaats en de aangrenzende straten. Waterspuitertjes zorgen voor extra levendigheid. De bestaande kiosken en een nieuwe kiosk maken onderdeel uit van het ontwerp.

Ontwerpuitgangspunten:

- Centraal plein om te ontmoeten en te verblijven.
- Het gebruik voor evenementen- en weekmarkt is ondergeschikt aan de verblijfsfunctie van het plein.
- De invulling van de functies zijn flexibel binnen de overtuinen. afhankelijk van de wensen van de Edenaren.
- De plintfuncties van de wanden zijn gericht naar het plein en activeren het plein.
- Groen draagt bij aan de verbijzondering van het plein en aan de klimaatadaptieve maatregelen ten behoeve van een koeler microklimaat rondom het plein.
- Belasting van het plein is afgestemd op onderliggende parkeergarage, zo staan de bomen op de kolommen van deze garage.
- Bomen en waterspuitertjes zijn aangelicht voor een gezellig plein in de avond.
- Verharding: basis van gebakken klinkers met een verbijzondering op het plein.

Grotestraat - Maandereind

In de Grotestraat draait het om (langdurig) winkelen, ontmoeten en aangenaam en veilig verblijven. Een maaiveld dat waar mogelijk vrij is van obstakels, winkelpanden die eenvoudig en voor iedereen toegankelijk zijn en 'logische' aantakking op de andere sfeergebieden maken dit tot het hart van het Edese Centrum. Het terugbrengen van de oude rijloper en het toevoegen van bomen en zitgelegenheid draagt bij aan een hoogwaardig en aantrekkelijk winkelgebied. Ruimtelijk sluit het Maandereind naadloos aan op de Grotestraat. Hoewel er sprake is van een ander programmatisch sfeergebied, vormt het oude lint een doorgaande lijn die in beide sfeergebieden dezelfde uitstraling heeft. Het Maandereind is wat informeler van aard en kent daardoor ruimte voor gevelgroen.

Ontwerputgangspunten

- Een visuele indeling met een vrije middenstrook (rijloper) en zijstroken, van elkaar gescheiden door een lijnvormig element (gids- en gootlijn).
- De zijstrook is ten behoeve van bankjes, uitstallingruimte voor de winkels (maximaal 2 meter uit de gevel tussen Marktstraat en Torenstraat), bomen en prullenbakken.
- Toevoegen van bomen en zitgelegenheid.
- Verkeersborden zoveel mogelijk opnemen aan de gevels aan begin of eind van de straat, dan wel combineren met lichtmasten of ander straatmeubilair, zodat er meer ruimte is voor winkelend publiek.
- Verharding: basis van gebakken klinker volgens de richtlijnen (mengen van rode en gele tinten). Gidslijn is een verbijzondering in natuursteen.

Achterdoelen

Ambitie

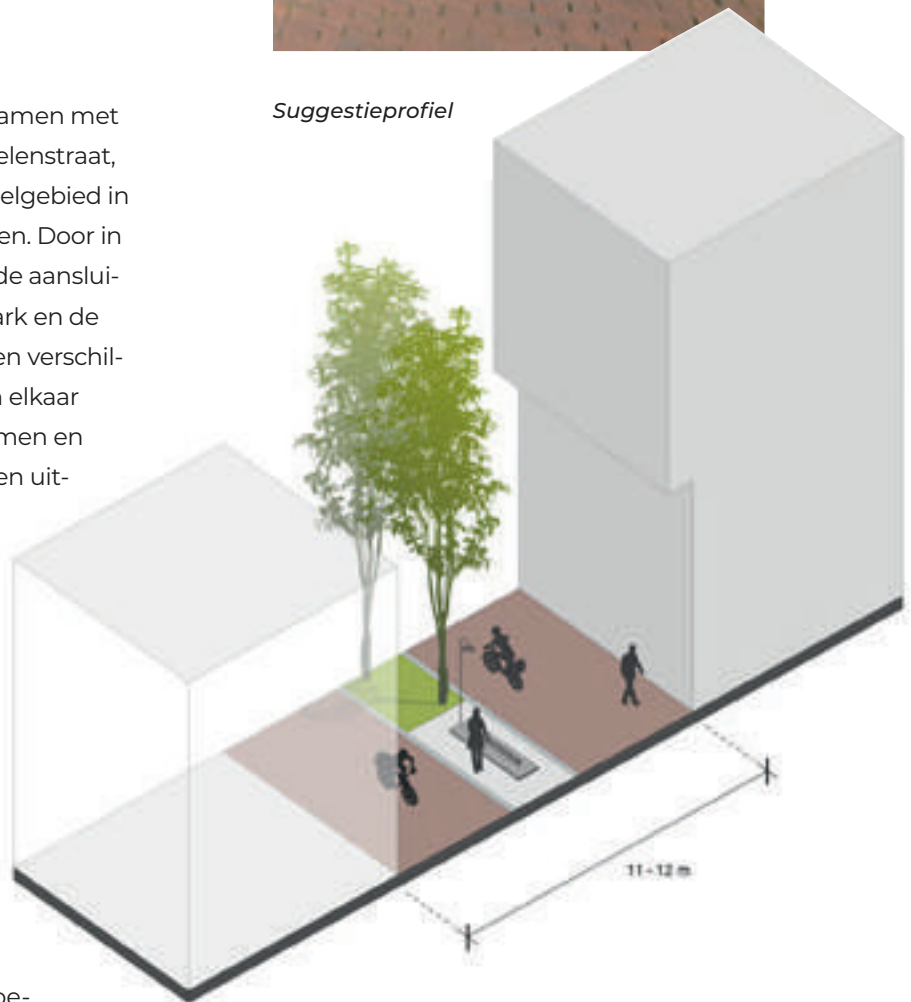
De Achterdoelen is, samen met de Boogstraat en Doelenstraat, een vrij geïsoleerd deelgebied in het centrum geworden. Door in te zetten op een goede aansluiting naar het Stadspark en de Arnhemseweg worden verschillende elementen aan elkaar

verbonden. De middenberm met bomen en vaste planten draagt bij aan de sfeer en uitstraling van het geheel. Deze loopt ruimtelijk door in de Detmarlaan. Het integreren van een fietsroute, inclusief kleinschalige fietsvoorzieningen, draagt bij aan het beter functioneren van deze straat als onderdeel van Ede Centrum. Verlichtingsmasten zullen het beeld niet meer domineren.

Ontwerpuitgangspunten

- De huidige indeling met plinten en een middenstrook blijft van toepassing.
- In de middenstrook is er ruimte voor bankjes, fietsparkeerplekken (toepassen van het principe is maatwerk), verlichtingspalen (conform BKP), prullenbakken en bomen.
- De plintstrook biedt ruimte voor uitstellingen.
- Fietzers worden toegestaan, maar in het profiel is de fietser te gast.
- Verharding: basis van gebakken klinker volgens de richtlijnen (mengen van rode en gele tinten).

Suggestieprofiel

Kuiperplein

Het Kuiperplein functioneert als een belangrijke westelijke entree van het centrum, zowel voor fietsers als autoverkeer. Het plein is ingericht als aantrekkelijk en groen parkeerplein, waar ook grootschalige evenementen op kunnen plaatsvinden. Door robuuste groene kwaliteiten in de randen en qua materialisatie aan te sluiten op de rest van het centrum, wordt de algehele kwaliteit van het plein vergroot.

Door een logische en ontspannen ordening van elementen in de Brouwerstraat, ontstaat een kwalitatief hoogwaardig gebied waar het ook aangenaam verblijven is. Door de aankleding met bomen, bloemen en planten in combinatie met aantrekkelijke voorzieningen voor de fietser en ruimte voor bestaande terrassen krijgt het Kuiperplein zijn eigen identiteit dat tegelijkertijd dienst doet als prettig entreegebied voor het kernwinkelgebied.

Ontwerputgangspunten:

- Samenhang in uitwerking: Kuiperplein - Telefoonweg - Brouwerstraat.
- Multifunctioneel ruimtegebruik: naast parkeren en een aantal keer per jaar een evenement is het Kuiperplein vooral een stadsplein voor bewoners en bezoekers. Het gebruik als evenementenplein is ondergeschikt.
- Fietsparkeren: capaciteit vergroten en faciliteren.
- Brouwerstraat: belangrijkste aanrij- en aanlooproute van het centrum vanuit het westen. De Brouwerstraat verbindt het Kuiperplein met Marktplein en geleidt bezoekers door de straat met gidslijnen en bomen naar de overzijde van het spoor. Hier wordt elke zaterdag een deel van de weekmarkt opgesteld. Goede toegankelijkheid is noodzakelijk.
- Telefoonweg: de groenstructuur van de weg maakt onderdeel uit van de robuuste omlijsting van het Kuiperplein.
- De plintfuncties: gericht naar het plein en activeren het plein.
- Verharding: basis van gebakken klinkers met een verbijzondering op het plein.
- Groen: robuuste omlijsting van plantvakken met vaste planten en bomen ter verbijzondering van het plein. Tevens klimaatadaptieve maatregelen ten behoeve van een koeler microklimaat rondom het plein waar relatief veel mensen wonen.
- Kunst: kunstobject en speelaanleiding op bijzondere plek rondom de Brouwerstraat.

Telefoonweg

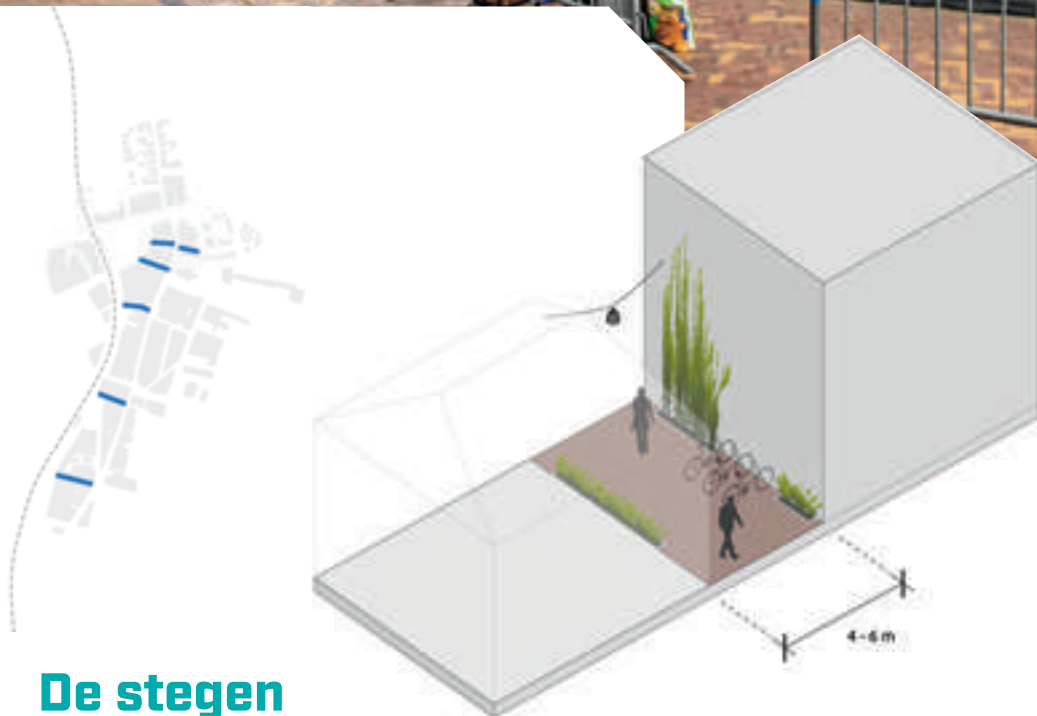
Voor de Telefoonweg wordt ingezet op het verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit, het afwaarderen van de weg van doorgaande route voor bestemmingsverkeer en daarmee op het verbeteren van de ruimte voor de fietser. Een doorgaande fietsroute gecombineerd met doorgaande groenstructuren geven de Telefoonweg een eigen signatuur en maken het tot een prettige westelijke centrumring. Het doorzetten van de materialen (in de sfeer) van het centrum in het straatprofiel vormt de Telefoonweg om naar een kwalitatief hoogwaardige centrumrand.

Ontwerputgangspunten

- Een continu profiel.
- Verkeerskundige afwaardering tot 30km-zone, profiel breedte afgestemd op intensiteiten.
- Meer ruimte voor de fietser door fietssuggestiestroken.
- Vergroenen van het profiel met bomenrij en plantvakken.
- Toevoegen van langsparkeren waar nodig (in ieder geval ter hoogte van het Kuiperplein).
- Verharding: basis van gebakken klinker volgens de richtlijnen (mengen van rode en gele tinten).

Suggestieprofiel

De stegen

Door op strategische plekken groen toe te voegen kan met kleine middelen een groot effect worden bereikt. Plekken voor fietsparkeren in de stegen kunnen helpen om de fietsers tot dicht bij de winkels te brengen, zonder het beeld van de winkelstraten aan te tasten.

Ontwerpuitgangspunten

- Vergroenen met gevelgroen in combinatie met bewoners/ondernemers initiatieven.
- Waar er ruimte is fietsparkeren mogelijk maken (markering in klinkerverharding).
- Verharding: basis van gebakken klinker.

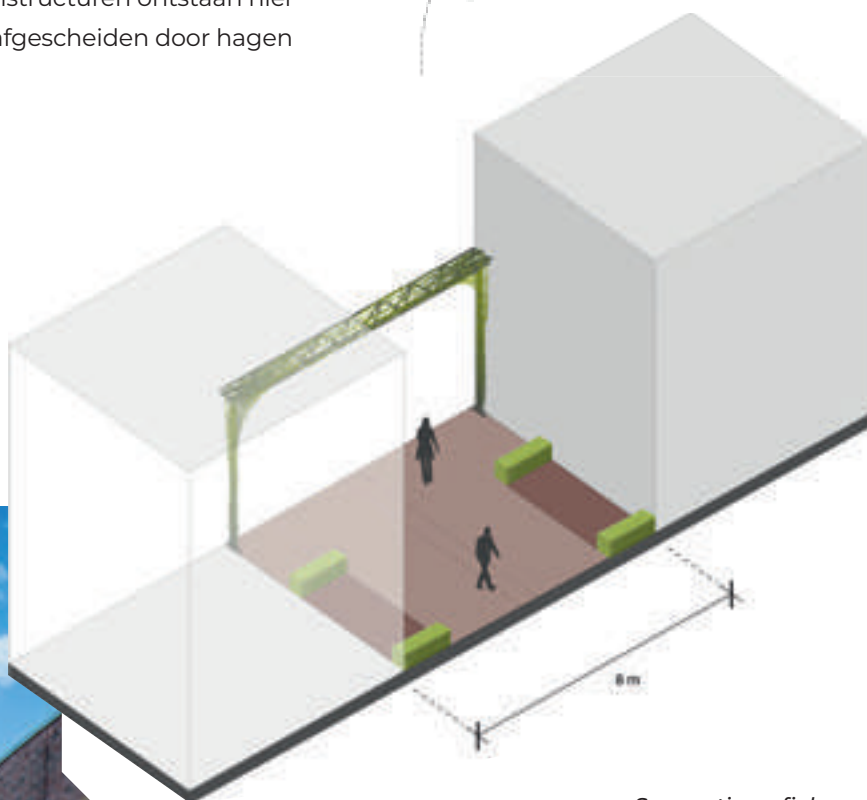

Doelenstraat e.o.

De centrale ligging en de luwe sfeer maakt de Doelenstraat aantrekkelijk voor wonen in de plint. De panden lenen zich voor verschillende woonconcepten. In de Doelenstraat kan gewoon worden terwijl het ook onderdeel is van de looproutes voor centrumbezoekers. Kleinschalige stoepzones tegen de panden aan zorgen voor privacy en woongenot in het centrum. Geïnspireerd op de Delftse Stoep en de aanwezige groenstructuren ontstaan hier knusse stoepen om op te verblijven afgescheiden door hagen met de naastgelegen panden.

Ontwerpuitgangspunten

- Vergroenen met gevelgroen en hagen tussen de panden (haaks op de gevel).
- Verharding: basis van gebakken klinker.

Suggestieprofiel

4.3 Ontwerputgangspunten nog uit te voeren straten en verblijfsplekken

Suggestieprofiel

Nieuwe Stationsstraat (tussen Museumplein en Maanderplein)

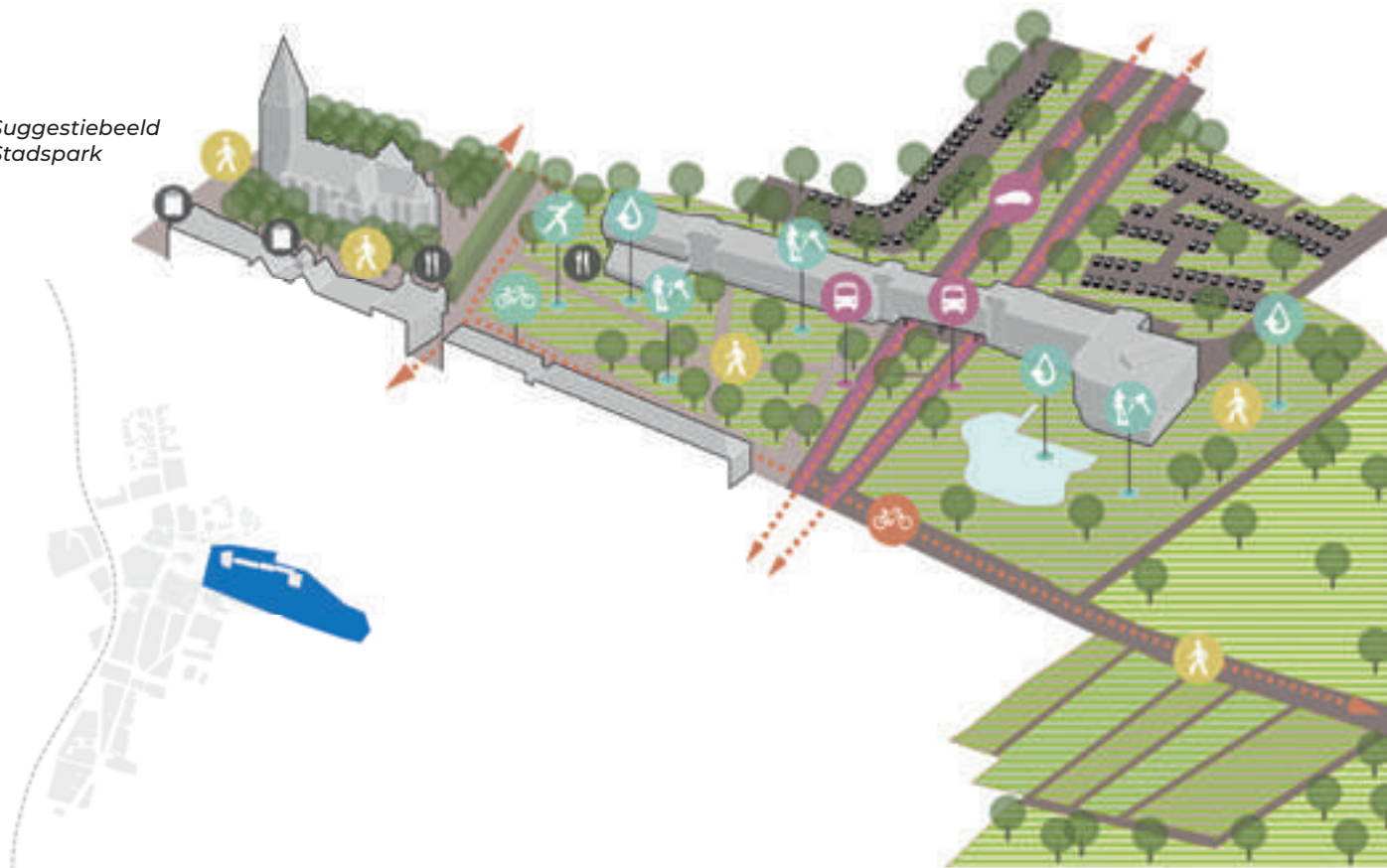
Vanuit het Maanderplein is de Nieuwe Stationsstraat 'de' aanlooproute naar het Museumplein. Het doorzetten van een belijning midden in de ruimte tot voorbij de terrassen brengt de Stationsstraat en Museumplein beter samen. Het doorzicht vanaf de entree van de straat het Museumplein op is essentieel voor een aantrekkelijke verbinding. Het toevoegen van gevelgroen bij achterkantsituaties en enkele losse bomen in het profiel maken dit tot een goede entree van het Museumplein.

Ontwerputgangspunten

- Functionele indeling met zijstroken en een middenstrook, van elkaar gescheiden door een lijnvormig element.
- In de zijstrook en aan de gevels ruimte voor (gevel)groen.
- De bestrating in het profiel sluit aan op de bestrating van het Museumplein.
- Doorgang mogelijk voor nood- en hulpdiensten en gedeeltelijk voor fietsers. In het profiel is de fietser te gast.
- Opheffen van parkeren.
- In de plintstroken is er ruimte voor bomen, bankjes, fietsparkeerplekken, kleine lichtmasten en prullenbakken.
- Verharding: basis van gebakken klinker volgens de richtlijnen (mengen van rode en gele tinten).

Suggestiebeeld
Stadspark

Stadspark

Het Stadspark brengt ruimte, Veluwe, Food en verblijfskwaliteiten tot in het hart van het centrum. Een aaneenschakeling van sfeergebieden vertelt het verhaal van Ede.

Boven en onder referentiebeeld

Boven en onder referentiebeeld

Een informele routing, verblijven en bewegen en functies in de plinten activeren de plek. Een horeca of andere uitnodigende functie op de kop (westzijde) van het Raadhuis zou hieraan kunnen bijdragen. Ook speelobjecten, (speel) kunst, schooltuin of een bij het park passend evenement kunnen de plek meer betekenis geven. De focus in en rondom het Stadspark ligt op het langzaam verkeer. De auto is te gast en beperkt tot het verkeer dat in de bewonersgarage moet zijn. Tijdens de venstertijden rijdt het bevoorradingsverkeer het centrum hier uit. Met het verplaatsen van de bushaltes naar het Stadspark ontstaat een directe verbinding. Met de komst van de Parklaan kan ook de Raadhuisstraat worden geherwaardeerd en integraal onderdeel worden van het park.

Ontwerputgangspunten:

- Uitwerken in samenhang met het Oude Kerkplein, het Raadhuisplein, de Trapakkers, de Driehoek, park de Hooge Vlucht en het Memorial Park.
- Activeren van (de randen van) het park door programmering met Food als belangrijkste thema.
- Beukenhaag is cultuurhistorisch element en dient behouden te worden.
- Logische en minder formele routing.
- Meer Veluwe beplanting en materialen.
- Kunst draagt bij aan het activeren van het Stadspark (kunstroute).
- Inrichting en bestrating van de randen van het park sluiten aan op de omgeving.
- De auto is te gast met respect voor bestaande functies. Bezoekers van het gemeentehuis parkeren bijvoorbeeld op de parkeerterreinen aan de achterzijde van het raadhuis of in garage Achterdoelen (m.u.v. gehandicapten parkeerplaatsen).
- Nieuwe, verplaatste bushalte langs de Raadhuisstraat.
- Herwaardering van de Raadhuisstraat.
- Fietsroute voor de beukenhaag langs (route Achterdoelen - Driehoek - Molenstraat).

Museumplein

Het Museumplein is de horeca en leisure hotspot van Ede. Er is zowel dag- als avondhoreca gevestigd. Het is bij uitstek de plek waar Edenaren elkaar ontmoeten en waar bezoekers, met de fiets en met de trein, Ede Centrum binnenkomen.

Zowel op drukke als rustige tijden is het Museumplein een aantrekkelijk plein. Niet alleen in de zomer, maar ook in de winter zijn de terrassen gevuld. Het glazen 'winterterras' en de (reguliere doekvariant) terrasoverkapping maken dit mogelijk. Het bijzondere aan het glazen winterterras is dat zowel de boven- als de voorzijde

geopend en gesloten kunnen worden. Hierdoor kunnen bezoekers zomers (in open toestand genieten) van de buitenlucht en bij slecht weer (in gesloten toestand) zit men droog en ervaart men nog altijd een 'terrasbeleving'. Je ziet altijd mensen zitten; dit heeft een uitnodigende uitwerking op anderen en zorgt voor een gezellige sfeer.

Suggestiebeeld Museumplein

In een nieuw inrichtingsplan voor het plein zelf zal worden ingezet op een plein van gevel tot gevel met slimme combinaties van groenvakken, bomen en bestratingen die het plein een eigen signatuur geven. Om ook overdag, voor winkelpubliek, aantrekkelijk te zijn wordt ingezet op groen en het zichtbaar verbinden met de andere sfeergebieden.

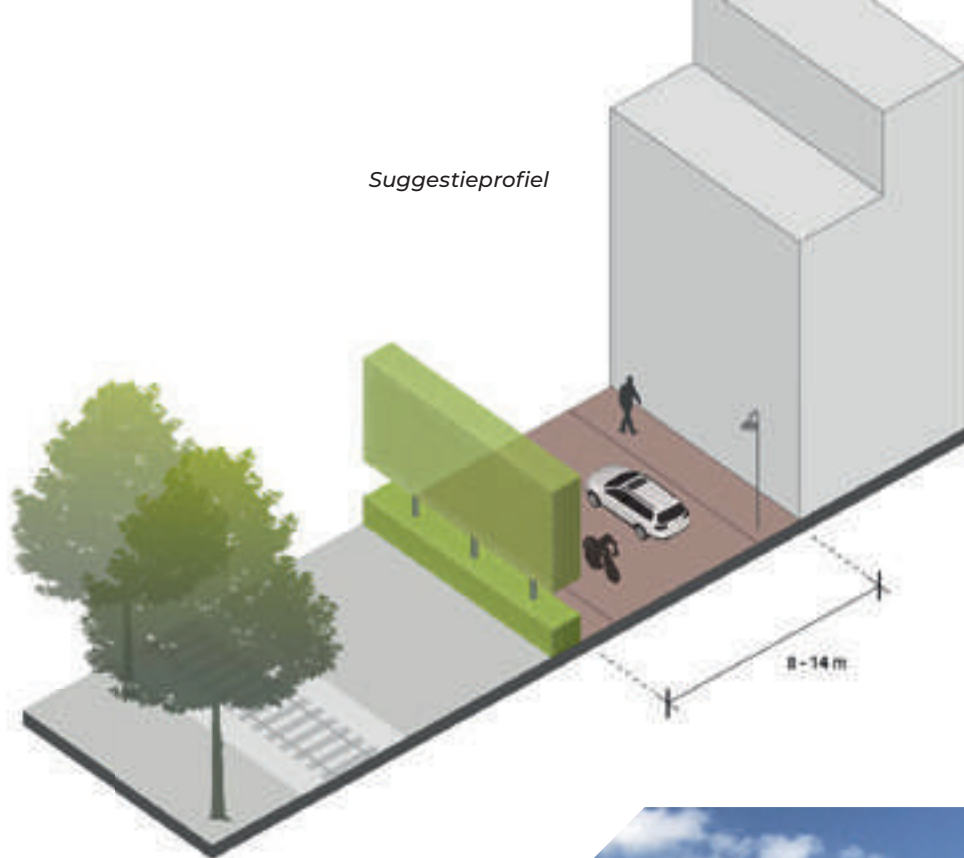
Het groen en straatmeubilair wordt zo uitgewerkt, dat kleinschalige evenementen op een goede en veilige manier georganiseerd kunnen worden. Ook het station(sgebouw) wordt meer onderdeel van het plein, waarbij rekening gehouden dient te worden met nood- en hulpdiensten, fietsers en logistiek verkeer voor het station langs. Verder dient het plein ingericht te worden met zit en speelaanleidingen, zodat het overdag een actieve plek is voor jong en oud.

Ontwerputgangspunten:

- Verblijfsfunctie, entreegebied vanaf station Ede-Centrum en logistieke afwikkeling langs het plein.
- Uitwerken in samenhang met de Nieuwe Stationsstraat en Marktstraat.
- Winterterrassen en terrasoverkappingen horecapanden aan het plein.
- Ruimte voor kleinschalige evenementen.
- Verharding: basis van gebakken klinkers met een verbijzondering op het plein.
- Groen draagt bij aan de verbijzondering van het plein en aan de klimaatadaptieve maatregelen ten behoeve van een koeler microklimaat.
- Uitwerken i.s.m. de aanloopstraten Nieuwe Stationsstraat, Marktstraat, De Halte en Kolensteeg.

Suggestieprofiel

Marktstraat en De Halte

De oorspronkelijk beoogde functie voor doorgaand fietsverkeer verschuift naar de Telefoonweg. De Marktstraat

heeft wat fietsers betreft een functie om voornamelijk de diverse stallingsvoorzieningen van het centrum te bereiken. Daarnaast is de Marktstraat van groot belang voor de routing van het bevoorradingsverkeer. Bevoorrading is regelmatig een knelpunt, omdat de Marktstraat voor autoverkeer doodloopt en er weinig tot geen gelegenheid is om te keren met grote voertuigen.

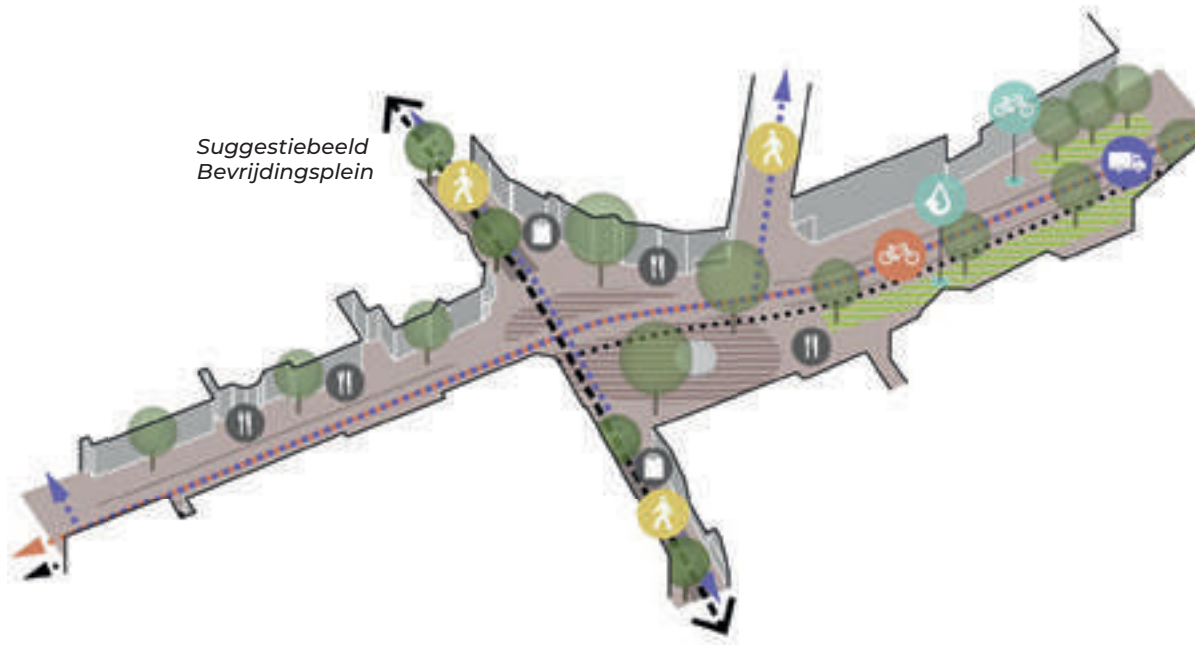
Tevens dient de Marktstraat als ontsluiting van een aantal particuliere parkeergarages. Daarmee sluit de huidige vormgeving, een fietsstraatachtige inrichting met zeer brede fietsstroken, niet aan op het gebruik van de weg. Een duidelijker plaats voor de voetganger is eveneens een aandachtspunt. De spoorzone met hagen en bomen als doorgaand groen element en een logische en eenduidige inrichting van het straatprofiel maken de straat doelmatig en functioneel onderdeel van het centrum.

Ontwerputgangspunten

- Een profiel met gemengd verkeer en een duidelijke loopstrook.
- Fietsenstalling mogelijk maken om de stegen te ontlasten.
- Verharding: basis van gebakken klinker volgens de richtlijnen (mengen van rode en gele tinten).

Suggestiebeeld
Bevrijdingsplein

Bevrijdingsplein

Het Bevrijdingsplein vormt ruimtelijk een koppelstuk tussen het voetgangersgebied en historische lint (Grotestraat en Maander-eind) en de oost-west hoofdfietsroute (Arnhemseweg - Telefoonweg). Het Bevrijdingsplein is, naast de Brouwerstraat, de belangrijkste entree voor bezoekers op de fiets. Het belang van een veilige en comfortabele overstek voor voetgangers is hier groot.

Als entreegebied moet het plein uitnodigend zijn, ook om te verblijven. Dit betekent zo min mogelijk (verkeers)obstakels, beschaduwde verblijfsplekjes voor vermoeide bezoekers (met drinkwatertappunt) en ruimte voor fietsparkeren met eventueel fietsoplaadplekken. Daarnaast moet de fietsrijder een duidelijke route over het plein volgen.

Ontwerppunten:

- Uitwerken in samenhang met de Arnhemseweg (straatdeel tussen Achterdoelen en Raadhuisstraat).
- Ruimtelijke samenhang vergroten in materialisatie, groenprofiel en ruimtelijke opbouw.
- Entreefunctie vergroten: ruimte voor de fietser (en fietsparkeren) maar ook voor de voetganger en verblijven; geen verkeerskundige obstakels; toegankelijk en uitnodigend; fietsparkeren (deels) mogelijk inpandig oplossen.
- Verblijfskwaliteit verhogen met meer ruimte voor terrassen, groen en zitgelegenheden,
- Verharding: basis van gebakken klinkers met een verbijzondering op het plein.
- Kunst draagt bij aan de verblijfsfunctie en vormt geen obstakel in de openbare ruimte.
- Verwijzing naar Bevrijding in kunstwerk en op het plein aanwezige informatie is essentieel.
- Rekening houden met wijzigende routing voor bevoorradingsverkeer.

Maanderplein

Het Maanderplein vormt de zuidelijke entree van het centrum, en is in haar huidige verschijningsvorm diffuus en gefragmenteerd. Bevoorradingsverkeer, kunst, met paaltjes afgeschermd autoverkeer, lege fietsenstalling en dag- en avondhoreca bepalen het beeld. De aanzet voor herkenbaarheid van het historische lint tussen het Nieuwe Stationsstraat - Maandereind en Stationsweg is met de herinrichting van het Maandereind gemaakt.

De vormgeving van de fietsenstallingsruimte moet aansluiten op de grote fluctuatie in de behoefte hieraan. Het stallen van fietsen is hier vooral gebonden aan het horecabezook op de zaterdagavond. Door eenvoudige oplossingen kan het plein ook voor andere doeleinden worden gebruikt.

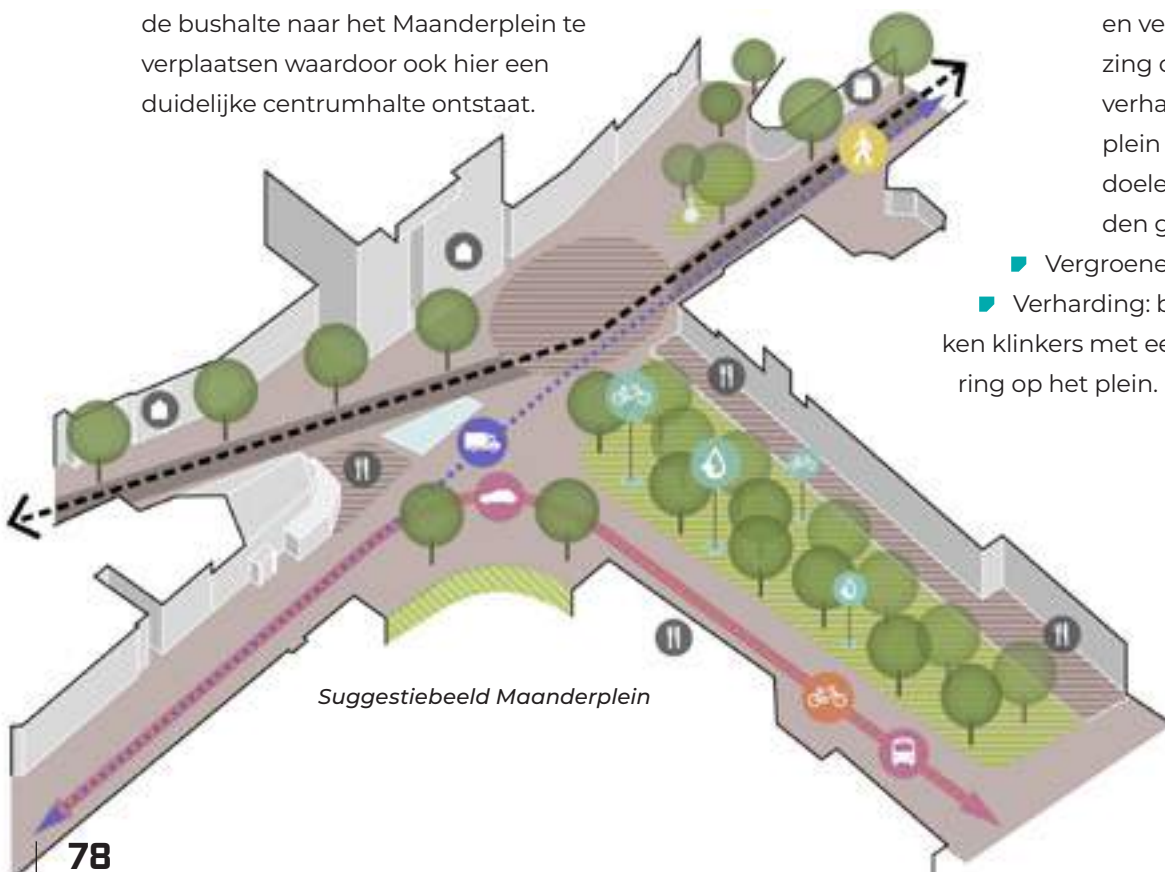
Mogelijk wordt de rijbaan van de Breelaan wat verlegd. Daarbij wordt overwogen om in het kader van de herinrichting Stationsweg, de bushalte naar het Maanderplein te verplaatsen waardoor ook hier een duidelijke centrumhalte ontstaat.

Ontwerputgangspunten

- Herstel (historische) entree tot het centrum.
- Uitwerken in samenhang met de Breelaan, het Maandereind en de Nieuwe Stationsstraat.
- Ruimtelijke samenhang vergroten in materialisatie, groenprofiel en ruimtelijke opbouw.
- Bij ruimtelijke opbouw is er aandacht voor de continuïteit van de lange lijnen.
- Rekening houden met wijzigende routing voor bevoorradingsverkeer.

- Minder fietsnietjes en verkeersaanwijzing opnemen in de verharding zodat het plein ook voor andere doeleinden kan worden gebruikt.

- Vergroenen van het plein.
- Verharding: basis van gebakken klinkers met een verbijzondering op het plein.

Suggestiebeeld Maanderplein

Suggestieprofiel

Arnhemseweg (tussen Detmarlaan en Klinkenbergerweg)

De groenstructuur vanaf het oostelijke en hogere deel van de Arnhemseweg wordt doorgetrokken tot in het hart van het centrum. Een bomenrij gecombineerd met goede voorzieningen voor fietsers vergroten de kwaliteit, zodat de Arnhemseweg als het ware een oprijlaan is naar het centrum. Het doorzetten van de centrummaterialen in het profiel van de Arnhemseweg maakt deze weg tot een bij het centrum passende toegangsweg. De Arnhemseweg sluit op het centrum aan bij het Bevrijdingsplein. Op dit moment is hier een zeer defensieve entree

tot het centrum, vormgegeven door een verzinkbare paal en alle bijbehorende bebording en straatmeubilair. Bovendien gaat de rijloper voor het autoverkeer de bocht om van Arnhemseweg naar Detmarlaan en negeert het historische lint. Het is de wens om hier een meer uitnodigende entree tot het centrum te maken.

Ontwerputgangspunten

- Vergroenen van het straatbeeld met waar mogelijk bomen en groene voortuinen.
- Ruimte in het profiel opnemen voor de fietser middels brede fietsstroken.
- Verbeteren logisch en historische entree tot het centrum (Bevrijdingsplein).
- Verharding: basis van gebakken klinker.

EDGE
CENTRUM

BEELDKWALITEITPLAN

2021